

Satul Bolțun

Raionul Nisporeni

Aprobat prin

Decizia Consiliului Local al Satului Bolțun

Nr. 2/15 din 03 martie 2026

Primar: Rusu Mariana

PLANUL STRATEGIC DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ A SATULUI BOLȚUN (r-l Nisporeni) 2026-2030

Elaborat cu suportul companiei

Satul Bolțun

Raionul Nisporeni

Aprobat prin

Decizia Consiliului Local al Satului Bolțun

Nr. ____/____ din ____

Primar: Rusu Mariana

PLANUL STRATEGIC DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ A SATULUI BOLȚUN (r-l Nisporeni) 2026-2030

Elaborat cu suportul companiei

CUPRINS:

ABREVIERI	4
ÎNTRUDUCERE	5
1. CADRUL GENERAL AL PLANULUI STRATEGIC	8
1.1. Viziunea	8
1.2. Misiunea	8
1.3. Valorile Planului Strategic	9
1.4. Principiile implementării Planului Strategic	10
1.5. Obiectivele Planului Strategic	10
2. PROFILUL SOCIO-ECONOMIC AL LOCALITĂȚII	13
2.1. Date generale	13
2.2. Infrastructura de utilități publice	16
2.2.1. Alimentarea cu energie electrică, iluminat stradal	16
2.2.2. Alimentarea cu apă	17
2.2.3. Canalizare	17
2.2.4. Alimentarea cu gaze naturale	17
2.2.5. Alimentarea cu căldură	18
2.2.6. Telecomunicații	18
2.2.7. Rețeaua de drumuri	18
2.2.8. Fondul locativ	19
2.3. Capacitatea instituțională	20
2.3.1. ONG-uri și inițiative comunitare	21
2.3.2. Portofoliul de proiecte realizate	22
2.4. Economia locală	24
2.5. Edificii sociale	27
2.5.1. Educație	27
2.5.2. Sănătate și asistență socială	28
2.5.3. Sport	29
2.5.4. Cultură și turism	31
2.5.5. Mediu și ecologie	34
3. PROCESUL DE ELABORARE A PLANULUI STRATEGIC DE DEZVOLTARE SOCIO ECONOMICĂ A SATULUI BOLȚUN, R-NUL NISPORENI	36
3.1. Inițierea procesului de planificare strategică	36
3.2. Înființarea echipei de planificare	36
3.3. Concordanța strategiilor locale cu cele regionale și naționale	37

4. IMPLEMENTAREA PLANULUI STRATEGIC DE DEZVOLTARE	38
4.1. Obiectivele strategice și direcțiile de intervenție	38
4.2. Etape de implementare	38
4.3. Actorii implicați în implementare	39
4.4. Riscuri de implementare și măsuri de prevenire și diminuare.....	39
4.4.1. Riscuri de implementare interne și măsuri de aplanare	40
4.4.1. Riscuri de implementare externe și măsuri de aplanare	41
5. MONITORIZAREA PLANULUI STRATEGIC	42
5.1. Scopul monitorizării.....	42
5.2. Structuri responsabile de monitorizare.....	42
5.3. Implicarea comunității și asigurarea transparenței	43
5.4. Raportare și revizuire	43
6. PLANUL DE ACȚIUNI	44
6.1. Considerații generale	44
Obiectiv strategic 1. Creșterea calității vieții prin infrastructură și servicii publice moderne .	45
Obiectiv strategic 2. Dezvoltarea unei economii locale diversificate și sustenabile	50
Obiectiv strategic 3. Consolidarea coeziunii sociale, educaționale și culturale	56
Obiectiv strategic 4. Protecția mediului și utilizarea responsabilă a resurselor naturale	61
Obiectiv strategic 5. Întărirea capacității administrației publice locale și implicarea cetățenilor	64
IMPACTUL IMPLEMENTĂRII PLANULUI STRATEGIC DE DEZVOLTARE A SATULUI BOLȚUN (2026–2030)	66

ABREVIERI

ADR Agenția de Dezvoltare Regională
AEE Agenția pentru Eficiență Energetică din RM
AEÎ Asociația de Economii și Împrumut
AO Asociația Obștească
APL Administrația Publică Locală
BL Bugetul Local
BR Buget Raional
BS Bugetul de Stat
CIPS Comisia pentru Implementarea Planului Strategic
CMF Centrul Medicilor de Familie
CS Centrul de Sănătate
EP Echipa de planificare
FEE Fondul pentru Eficiență Energetică din Moldova
FEN Fondul Ecologic Național
FISM Fondul de Investiții Sociale din Moldova
FMF Federația Moldovenească de Fotbal
FNDR Fondul Național pentru Dezvoltare Regională
FRN Fondul Rutier Național
GȚ Gospodărie Țărănească
ICAS Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice
IDEP Institutul de Dezvoltare și Expertiză a Proiectelor
IMM Întreprinderi mici și mijlocii
MEC Ministerul Economiei și Comerțului din Republica Moldova
MECC Ministerul Educației Culturii și Cercetării
OMF Oficiul Medicilor de Familie
ONG Organizații non-guvernamentale
PPP Parteneriat Public Privat
RDC Regiunea de Dezvoltare Centru
RM Republica Moldova
SA Societate pe Acțiuni
SCT Succes Consulting
SE Surse externe/extrabugetare (donații, granturi)
SRL Societate cu Răspundere Limitată
UE Uniunea Europeană

ÎNTRUDUCERE

„Un sistem de administrare este funcțional atunci când dezvoltarea socio-economică locală înregistrează reușite și se asigură libertatea și bunăstarea populației.”

Pentru a avea certitudinea că politicile și programele existente corespund necesităților de dezvoltare a satului Bolțun, raionul Nisporeni, în cadrul limitărilor impuse de resursele locale disponibile și pentru accesarea fondurilor externe s-a impus elaborarea Planul Strategic de dezvoltare socio-economică a satului Bolțun pentru perioada 2026-2030.

Planul Strategic de dezvoltare socio-economică a satului Bolțun (în continuare Plan Strategic) pentru perioada 2026-2030, cuprinde un orizont de planificare de 5 ani și este realizat cu suportul Institutului de Dezvoltare și Expertiză a Proiectelor (IDEP). Planul Strategic urmărește o dezvoltare durabilă prin valorificarea potențialului local și se înscrie în cadrul normativ existent la nivel local și municipal.

Scopul Planului strategic – îmbunătățirea condițiilor social-economice de trai a populației satului Bolțun, realizarea balanței aspectelor economice, sociale, ecologice și culturale în dezvoltarea satului Bolțun, ca bază a ridicării calității vieții și asigurării dezvoltării ascendente durabile a comunității pentru o perioadă îndelungată.

Implementarea prezentului Plan Strategic se va realiza cu respectarea principiilor bunei guvernări, transparenței, participării cetățenilor la procesul decizional, egalității de șanse, incluziunii sociale și dezvoltării durabile. Administrația publică locală va urmări ca femeile și bărbații, copiii, tinerii, persoanele vârstnice, persoanele cu dizabilități și alte grupuri vulnerabile să beneficieze în mod echitabil de oportunitățile de dezvoltare și de serviciile publice oferite comunității.

Realizarea acestor obiective va aduce la:

1. Reducerea decalajului între sate, referitor la nivelul de asigurare cu obiecte de infrastructură, crearea condițiilor pentru ridicarea caracterului prestigios de domiciliere în mediul rural și contribuire la soluționarea problemelor de stat în domeniul politicii de migrație.
2. Stoparea exodului și reîntoarcerea forței de muncă calificate prin lărgirea pieței de muncă în sat și crearea condițiilor pentru diversificarea economiei rurale, crearea parcurilor industriale și agroindustriale, care pot să asigure populației rurale un nivel mai înalt de consum și participare la procesul investițional pe contul veniturilor proprii.
4. Asigurarea accesibilității și acordarea asistenței medicale la un standard calitativ nou, promovarea modului sănătos de viață.
5. Crearea condițiilor pentru dezvoltarea armonioasă a tineretului, familiei și copilului.
7. Valorificarea potențialului turistic rural.
8. Managementul efectiv al resurselor naturale și al deșeurilor.

Elaborarea și implementarea unui plan strategic de dezvoltare socio-economică a localității este condiționat de mai mulți factori. Republica Moldova riscă să între într-o fază de

instabilitate și stagnare economică dacă nu vor fi întreprinse acțiuni ce ar ridica standardele de dezvoltare umană. Pentru stoparea fenomenului de migrație a forței de muncă și ridicarea standardelor de dezvoltare umană în mediul rural, se propune spre realizare proiecte conceptuale bazate pe viziuni noi despre dezvoltarea satului, în contextul viitoarei aderări la Uniunea Europeană.

Prezentul document a fost elaborat la solicitarea administrației publice locale din satul Bolțun și reflectă punctul de vedere al Echipei de Planificare, al locuitorilor și al APL cu privire la direcțiile de dezvoltare ale satului pentru următorii cinci ani. În cadrul cercetării calitative au fost realizate interviuri în profunzime, iar cercetarea cantitativă s-a bazat pe aplicarea unor chestionare adresate cetățenilor. Datele colectate au permis identificarea necesităților comunității, care au fost grupate pe domenii de interes, pentru a delimita ariile de acțiune ale strategiei. Ulterior, acestea să fie corelate cu obiectivele și strategiile de dezvoltare la nivel național al Republicii Moldova.

Strategia este un instrument de planificare a obiectivelor care reflectă nevoile actuale ale comunității și atingerea acestora în viitor.

Planul Strategic de dezvoltare socio-economică a Satului Bolțun reprezintă instrumentul de lucru al administrației publice locale și este agreat de întreaga comunitate locală. Prin acest mijloc se vor evita abaterile datorate urgențelor, avantajelor și dezavantajelor ce pot interveni în anumite momente. În aceste condiții, toți factorii interesați de progresul economico-social al Satului vor beneficia de acest ghid de prezentare a tuturor obiectivelor de dezvoltare, prin care se indică atât direcțiile de dezvoltare specifice, cât și acțiunile punctuale ce se vor constitui ca viitoare proiecte ale administrației publice locale.

Utilizarea instrumentelor de consultare a comunității locale a determinat adaptarea tuturor propunerilor de acțiuni pentru ca într-un final planul strategic de dezvoltare socio-economică să fie în consens cu aspirațiile locuitorilor Satului Bolțun. Importanța acestui aspect este dată atât de certitudinea implicării viitoare a comunității în implementarea planului strategic de dezvoltare locală, cât și de posibilitatea asumării depline și conștiente a acesteia.

Metodologic, prezentul plan strategic are la bază și se fundamentează pe următoarele instrumente și proceduri de lucru:

- *analiza de conținut*
- *analiza de date statistice din surse organizate și realizate de EP*
- *interviuri în profunzime cu factori decizionali și de opinie din structura domeniilor cheie analizate*
- *analiza SWOT.*

În baza rezultatelor obținute și prin analiza tendințelor de dezvoltare au fost elaborate recomandările pentru dezvoltare socio-economică a Satului Bolțun pentru următorii 5 ani: obiective – programe - acțiuni/proiecte.

Pentru a putea participa la realizarea obiectivelor cuprinse în Planul Strategic de dezvoltare socio-economică, Primăria Satului Bolțun își va desfășura activitatea în următoarele direcții:

- *dezvoltarea mediului economic și competitiv, beneficiind de o infrastructură modernă*

- modernizarea, dezvoltarea și eficientizarea sistemului de educație, medical, cultural, protecție socială în Satul Bolșun.
- sat curat, cu un Management rațional al resurselor naturale disponibile
- promovarea și implementarea în activitatea APL a principiilor bunei guvernări și implicarea publicului în procesul de luare a deciziilor

Condiții de implementare a planului strategic:

- acordul și susținerea planului de către cetățenii satului.
- susținerea din partea sectorului privat a direcțiilor strategice de dezvoltare a satului.
- informarea permanentă a cetățenilor privind progresul implementării planului.

Responsabili de implementarea planului de acțiuni de dezvoltare strategică este Primăria și Consiliul Satului Bolșun, precum și instituțiile administrative locale de profil (educație, sănătate, etc.). Planul de acțiune - ca instrument de planificare și implementare – conține un set de politici sectoriale pe domenii de activitate ce se aplică într-un termen determinat în scopul realizării obiectivelor generale fixate în planul strategic de dezvoltare socio-economică a localității. Periodic, Planul de acțiune necesită a fi revizuit ținându-se cont de evoluția macroeconomică la nivel național, starea economiei la nivel local, precum și de opiniile comunității locale cu privire la implementarea lui.

Planul strategic este corelat cu cele mai importante documente strategice naționale, sectoriale și regionale:

- Strategia Națională de Dezvoltare Moldova 2030;
- Strategia Națională de Dezvoltare Regională;
- Strategia Sectorială de Dezvoltare „Educația – 2025”;
- Strategia de Dezvoltare a Sistemului de Sănătate;
- Strategia de Alimentare cu Apă și Sanitație a Republicii Moldova;
- Strategia de Gestionare a Deșeurilor în Republica Moldova, pentru anii 2013 – 2027;
- Strategia de dezvoltare a turismului "Turism 2025";
- Programul regional sectorial în domeniul alimentării cu apă și canalizare din Regiunea de dezvoltare Centru;
- Programul regional sectorial în domeniul Managementului deșeurilor solide din Regiunea de dezvoltare Centru;
- Programul regional sectorial în domeniul drumurilor regionale și locale din Regiunea de dezvoltare Centru;
- Strategia de Dezvoltare SocioEconomică a Raionului Nisporeni pentru anii 2021-2027.

1. CADRUL GENERAL AL PLANULUI STRATEGIC

1.1. Viziunea

Satul Bolțun – o comunitate unită, incluzivă și solidară, în care femeile și bărbații participă în mod egal la dezvoltarea localității, oamenii trăiesc cu demnitate, își cresc copiii în siguranță și beneficiază de oportunități egale de implicare în viața comunității. Un sat dezvoltat pas cu pas, cu servicii mai bune pentru toți, cu drumuri mai bune, cu spații publice îngrijite, cu inițiative locale sprijinite și cu șanse egale pentru cei care vor să muncească și să contribuie la binele comun.

Rezultatul final al eforturilor comunității trebuie să se concretizeze în dezvoltarea unui mediu atractiv de afaceri, buna utilizare și gestionare a resurselor, protecția mediului și dezvoltarea durabilă. În plan social crearea condițiilor pentru dezvoltare eficientă a infrastructurii, adaptată cerințelor populației, sprijinirea categoriilor sociale defavorizate.

Administrația publică locală trebuie să asigure transparența, consultarea și colaborarea cu antreprenoriatul, societatea civilă.

1.2. Misiunea

Pentru realizarea Viziunii strategice a Satului Bolțun misiunea comunității și a autorităților publice locale este:

Să dezvoltăm satul Bolțun prin atragerea de resurse, sprijinirea oamenilor activi, modernizarea treptată a infrastructurii și păstrarea valorilor care ne unesc ca comunitate. Să oferim locuitorilor condiții mai bune de trai, încurajând implicarea fiecăruia în schimbările pozitive.

1.3.Valorile Planului Strategic

Realizarea viziunii și a misiunii comunității noastre va fi posibilă doar prin respectarea și promovarea unor valori clare, asumate de administrația publică locală, cetățeni și partenerii de dezvoltare ai satului Bolțun. Aceste valori vor ghida deciziile și acțiunile în următorii cinci ani:

1. Profesionalism și competență

Ne angajăm să lucrăm cu seriozitate, eficiență și respect pentru reguli. Dezvoltarea comunității nu se poate face fără oameni bine pregătiți, cu inițiativă și dorința de a învăța permanent.

2. Responsabilitate civică și administrativă

Asumarea deciziilor, respectarea promisiunilor și ducerea la bun sfârșit a proiectelor sunt esențiale pentru încrederea comunității. Fiecare funcționar, lider sau cetățean trebuie să contribuie la binele comun, conștient de rolul său.

3. Transparență și etică publică

Procesul decizional va fi deschis, consultativ și bazat pe informarea corectă a cetățenilor. Resursele publice vor fi gestionate cu integritate, pentru interesul general, nu pentru interese personale sau de grup.

4. Implicare și activism comunitar

Satul Bolțun crește prin oameni implicați. Încurajăm participarea activă la viața comunității, inițiativele civice, voluntariatul și colaborarea între generații.

5. Cooperare și dialog

Dezvoltarea durabilă se bazează pe parteneriate – între cetățeni, diaspora, sectorul privat, administrație și partenerii externi. Deciziile vor fi luate în urma consultării și dialogului constructiv.

6. Respect reciproc și toleranță

Fiecare locuitor are dreptul la respect, indiferent de statut social, vârstă, convingeri sau apartenență etnică. Ne dorim o comunitate unită, în care diversitatea este o resursă, nu un obstacol.

7. Patriotism local și grijă față de patrimoniu

Ne respectăm satul, tradițiile, codrii și valorile locale. Dezvoltarea nu înseamnă abandonarea rădăcinilor, ci păstrarea identității într-un mod adaptat timpurilor moderne.

8. Meritocrație și corectitudine

Funcțiile și responsabilitățile vor fi asumate de cei competenți, care demonstrează prin fapte, nu prin relații sau favoritisme. Promovăm un climat corect, bazat pe muncă, merit și rezultate.

9. Inovație și adaptabilitate

Într-o lume în continuă schimbare, satul nostru are nevoie de idei noi, curajul de a încerca soluții moderne și capacitatea de a învăța din greșeli.

10. Egalitatea de șanse și incluziunea

Administrația publică locală promovează participarea echitabilă a femeilor și bărbaților la viața comunității și asigură acces egal la servicii publice și oportunități de dezvoltare pentru toți locuitorii, fără discriminare.

11. Guvernare sensibilă la gen

Planificarea, implementarea și evaluarea politicilor publice locale vor ține cont de nevoile diferite ale femeilor și bărbaților, astfel încât investițiile și serviciile publice să răspundă cât mai bine tuturor categoriilor de cetățeni.

1.4.Principiile implementării Planului Strategic

- dezvoltare durabilă;
- transparență;
- participare;
- egalitate de șanse;
- guvernare sensibilă la gen;
- incluziune socială;
- responsabilitate;
- parteneriat.

1.5.Obiectivele Planului Strategic

În cazul strategiilor pe termen lung trebuie să se ia în considerare cu foarte mare atenție viitoarele rezultate. Trebuie luat în calcul și faptul că rezultatul real nu poate fi prevăzut deoarece situațiile neprevăzute pot și ele să exercite o influență importantă asupra lor.

Obiectivele de dezvoltare ale Satului Bolșun se pot realiza numai în condițiile unei strategii care să stabilească cu claritate alternativele de dezvoltare a localității, în funcție de aceasta, să se stabilească și structura cursurilor de calificare.

Durabilitate. Dezvoltarea satului într-un mod care să satisfacă nevoile actuale ale comunității, fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi. Se pune accent pe protejarea mediului înconjurător, utilizarea responsabilă a resurselor naturale și promovarea soluțiilor care asigură continuitate pe termen lung;

Competitivitate. Dezvoltarea economiei locale astfel încât satul să devină atractiv pentru investitori, turiști și pentru rețelele economice mai largi. Sprijinirea inițiativelor

antreprenoriale, crearea de locuri de muncă și îmbunătățirea infrastructurii pentru a facilita accesul și interacțiunea cu alte regiuni;

Sprijin financiar. Identificarea și atragerea resurselor financiare necesare implementării proiectelor. Utilizarea eficientă a bugetului local, accesarea fondurilor naționale și europene, precum și implicarea sectorului privat și a partenerilor externi. Transparența în utilizarea fondurilor este esențială pentru încrederea comunității;

Buna administrare. Management eficient, transparent și orientat spre rezultate. Implicarea activă a cetățenilor în procesul decizional, coordonarea instituțiilor locale și aplicarea unor politici publice corecte și eficiente.

Obiectivele strategice și direcțiile de acțiune reprezintă rezultatul procesului de planificare strategică desfășurat la nivelul satului Bolțun. Ele reflectă prioritățile identificate împreună cu comunitatea și au la bază trei dimensiuni esențiale ale dezvoltării locale:

Economia, Societatea și Mediul.

Pentru realizarea viziunii de dezvoltare a satului Bolțun în perioada 2026–2030, activitatea administrației publice locale, împreună cu implicarea cetățenilor și a partenerilor de dezvoltare, se va orienta spre atingerea următoarelor obiective strategice și direcții strategice:

1. Creșterea calității vieții prin infrastructură și servicii publice moderne

- Modernizarea și întreținerea drumurilor locale și a căilor de acces spre gospodării.
- Extinderea și modernizarea rețelelor de utilități publice (apă, canalizare, gaz, iluminat public).
- Îmbunătățirea sistemului local de salubritate și integrarea în sistemul regional de gestionare a deșeurilor.
- Crearea unor spații publice sigure și atractive (parcuri, terenuri de joacă, zone de recreere).
- Asigurarea accesului la servicii publice de calitate (primărie, poștă, grădiniță, școală).

2. Dezvoltarea unei economii locale diversificate și sustenabile

- Încurajarea gospodăriilor și antreprenorilor locali să dezvolte activități în agricultură, apicultură, meșteșuguri, turism rural și alte inițiative economice.
- Sprijin pentru deschiderea de mici afaceri (pensii, ateliere, produse tradiționale).
- Atragerea de fonduri externe și parteneriate pentru dezvoltarea economică.
- Colaborarea cu diaspora pentru investiții și proiecte comunitare.

3. Consolidarea coeziunii sociale, educaționale și culturale

- Susținerea educației și activităților extracurriculare pentru copii și tineri.
- Dezvoltarea programelor de formare și incluziune pentru adulți.
- Sprijinirea persoanelor vulnerabile și promovarea solidarității comunitare.
- Consolidarea vieții culturale și valorificarea patrimoniului local.

4. Protecția mediului și utilizarea responsabilă a resurselor naturale

- Împădurirea terenurilor degradate și protejarea fondului forestier.
- Gestionarea eficientă a deșeurilor și prevenirea poluării.
- Promovarea unui sat curat și îngrijit prin implicarea cetățenilor.
- Protejarea resurselor de apă și promovarea energiilor regenerabile.

5. Întărirea capacității administrației publice locale și implicarea cetățenilor

- Creșterea capacității instituționale a primăriei pentru a gestiona proiecte și fonduri externe.
- Implicarea cetățenilor în luarea deciziilor prin consultări publice și întâlniri regulate.
- Colaborarea cu Consiliul local, ONG-uri, diaspora și alți parteneri de dezvoltare.
- Promovarea transparenței, digitalizarea serviciilor și buna guvernare.

Implementarea obiectivelor și direcțiilor strategice stabilite necesită o abordare coordonată, bazată pe cooperarea dintre administrația publică locală, instituțiile din sat, cetățeni și partenerii de dezvoltare. Planul Strategic va servi drept instrument de orientare a acțiunilor și investițiilor locale în perioada 2026-2030.

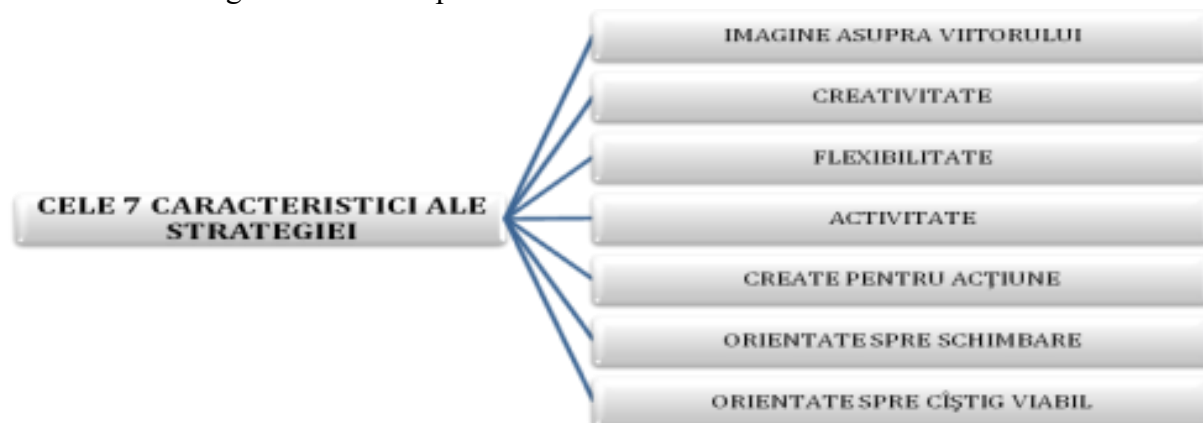
Capacitatea strategiei și a planurilor de acțiune de a răspunde nevoilor actuale, utilizând eficient resursele existente și adaptându-se viziunii generațiilor tinere reprezintă, de asemenea, un criteriu fundamental de realizare a obiectivelor majore descrise în acest capitol.

Pentru fiecare domeniu planificarea strategică se face pe 3 niveluri:

- nivel strategic – pe termen lung;
- nivel tactic – pe termen mediu;
- nivel de proiecte – pe termen scurt, eșalonat.

În acest fel se acoperă complet aria de dezvoltare strategică a satului Bolțun pentru perioada 2026-2030.

Strategia de dezvoltare durabilă are cel puțin șapte trăsături caracteristice care se recomandă managerilor locali responsabili de acest domeniu.

Dezvoltarea durabilă a satului Bolțun pentru perioada 2026–2030 se bazează pe următoarele direcții esențiale:

- dezvoltarea infrastructurii de bază și a serviciilor publice moderne;
- protecția mediului și utilizarea responsabilă a resurselor naturale;
- întărirea coeziunii sociale și creșterea incluziunii;
- regenerarea rurală și valorificarea potențialului local.

Redactarea strategiei de dezvoltare pornește de la următoarele premise:

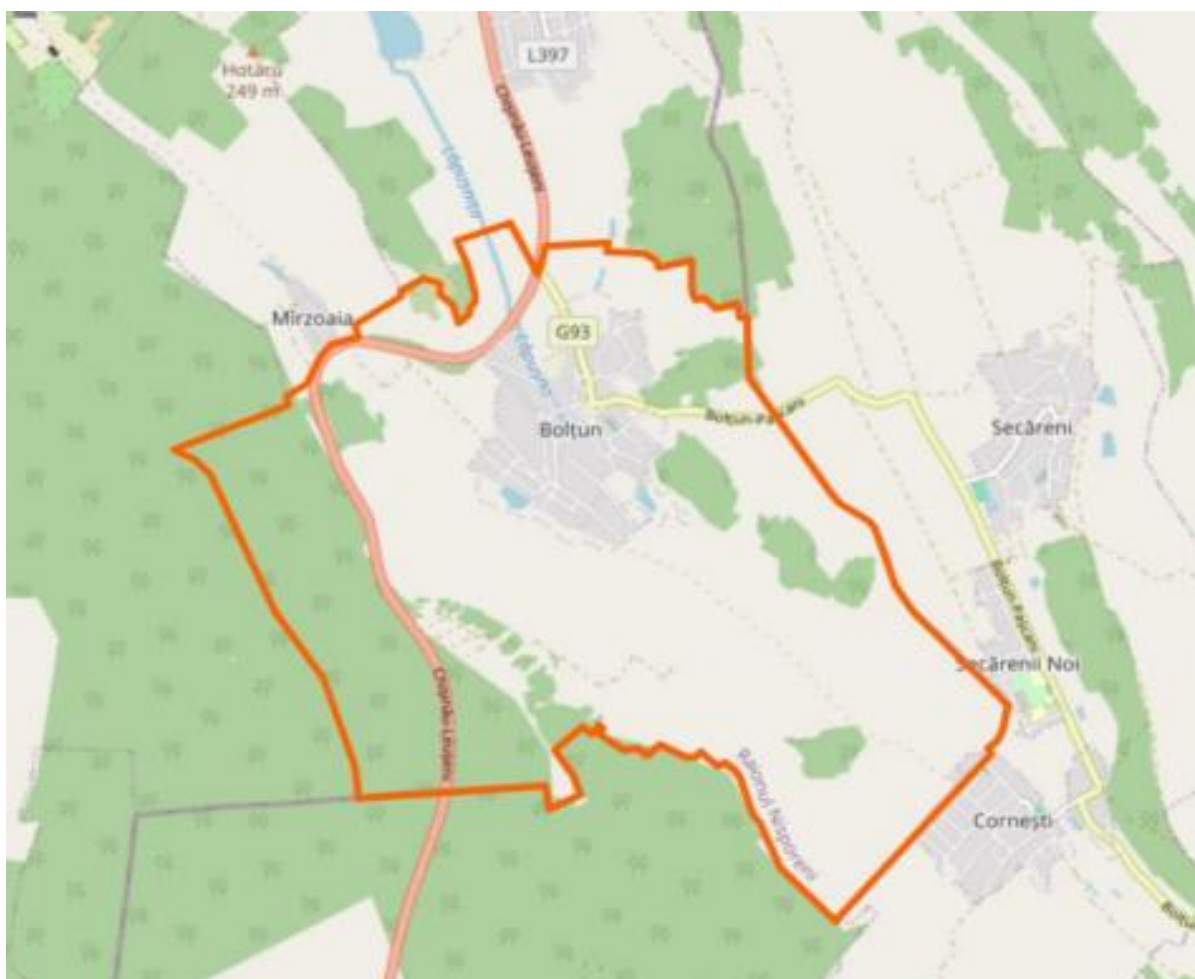
- îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației;
- modernizarea aspectului general al localității și a infrastructurii;
- stimularea participării sectorului privat și a diasporei la proiecte locale;
- consolidarea capacității de adaptare a comunității la schimbările economice și sociale.

2. PROFILUL SOCIO-ECONOMIC AL LOCALITĂȚII

2.1. Date generale

Satul Bolțun este o localitate în Raionul Nisporeni, situată la latitudinea 47.0277 grade, longitudinea 28.2900 grade și altitudinea de 125 metri față de nivelul mării. Satul are o suprafață de circa 1.19 kilometri pătrați, cu un perimetru de 6.08 km. Conform recensământului din anul 2024 populația este de 614 locuitori, în scădere cu 1.4%.

Distanța directă până în or. Nisporeni este de 13 km. Distanța directă până în or. Chișinău este de 63 km. La o distanță de până la 8 km sunt localizate satele Mîrzoaia, Cristești, Iurcenii, Odaia, Bursuc și Șîșcani din raionul Nisporeni și satele Secăreni, Secărenii Noi, Cornești, Pereni, Mirești, Chetroșeni și Pașcani din raionul Hîncești.

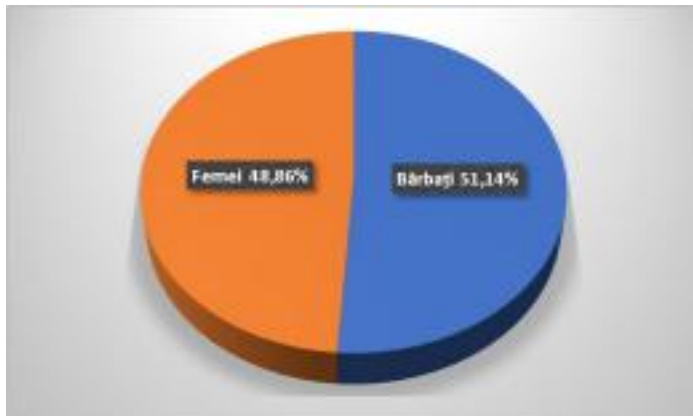
Activitatea de bază a sătenilor este agricultura. Localitatea dispune de magazine, o piață comercială.

Populația beneficiază de serviciile oficiului poștal, OMF Bolțun, bibliotecii. În sat sunt amplasate biserica, Gimnaziul, grădinița de copii, monumente, stadion și.

Sătenii sunt vorbitori de limba română, majoritatea fiind ortodoksi.

Satul este alimentat cu apă, drumurile centrale și câteva dintre cele secundare sunt asfaltate, iar majoritatea străzilor sunt iluminate.

Populația. Conform recensământului din anul 2024 populația la nivelul satului Bolțun este de 614 locuitori, dintre care (314) 51,1% - bărbați și (300) 48,9% - femei.

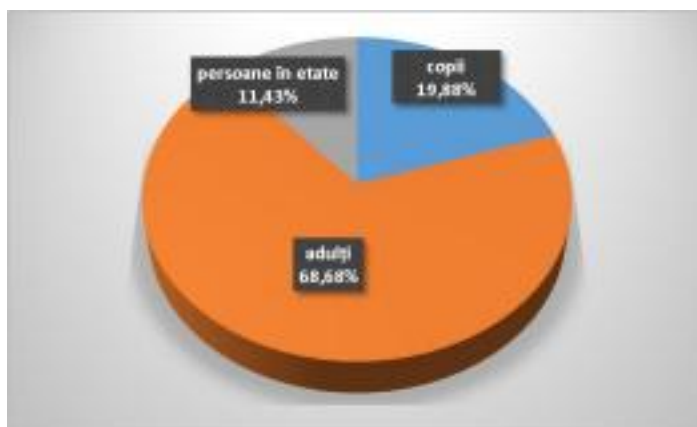

În satul Bolțun sunt înregistrate 323 gospodării casnice, iar mărimea medie a unei gospodării este de 3.05 persoane.

Compoziția etnică a populației satului este predominantă de moldoveni/ români, care constituie peste 99% din populație, urmați de 0.19% - ucraineni, 0.09% - ruși și 0.09% - bulgari.

Potențialul uman. Circa 98 de persoane sunt plecate în străinătate mai mult de 1 an și încă peste 90 persoane sunt plecate temporar. Astfel, populația absentă din sat este de circa 12 % din numărul total al locuitorilor Satului. Din totalul populației, 493 persoane sunt în vârstă aptă de muncă (cca. 68,7%). Dintre acestea 65 persoane sunt angajate la muncă pe teritoriul satului, și încă 38 în afară, iar 11 persoane sunt înregistrate la Agenția pentru Ocuparea Forței de Muncă. Pe lângă locurile de muncă disponibile localnicilor în cadrul Satului, o parte a populației se deplasează la munci în or. Nisporeni. În concluzie constatăm o rată destul de înaltă a angajării persoanelor active în câmpul muncii, ceea ce se răsfrânge pozitiv asupra veniturilor populației Satului per ansamblu și contribuie la dezvoltarea durabilă a localității.

Conform datelor statistice copiii de vârstă 0-14 ani constituie 19,9% (207) din numărul total al populației, iar populația în etate (peste 65 ani) – 11,4% (119 persoane).

În sat sunt 368 familii, dintre care 1 a fost înregistrată în ultimul an.

Tendința la capitolul demografic în Satul Bolțun, r-nul Nisporeni este preponderent negativă. Astfel, în ultimul an au fost înregistrați 4 nou-născuți și 7 de decese.

Repere istorice. Satul Bolțun, situat în codrii Nisporenilor, mai jos de izvoarele râșorului Lăpușnița, a fost menționat documentar în anul 1489 cu denumirea Dragomirești. La mijlocul secolului al XVIII lea satul apare cu denumirea Bolțun. În 1803 în sat a fost ridicată o biserică din lemn. Peste 100 de ani, la 1903 este construită biserica din piatră și sfințită cu hramul „Acoperământul Maicii Domnului”. Recensământul din 1859 găsea aici 68 de case cu 394 de locuitori. În 1896 și-a deschis ușile școala primară. Către 1910 satul număra 124 de gospodării cu 433 de oameni, 2 mori de apă.

Suprafața administrativă, fondul funciar. Suprafața totală a teritoriului Satului Bolțun, r-nul Nisporeni, constituie cca. 1571,76ha, dintre care suprafața terenurilor cu destinație agricolă constituie circa 58 %, din total (cca. 913,281ha).

Suprafața destinată industriei și transportului ocupă o parte destul de restrânsă – 22,56ha (0,7%). Nemijlocit terenul localității se întinde pe o suprafață de cca. 137,75ha (9%). Merită menționat faptul că 28 % din terenurile satului (440,44ha) sunt destinate fondului silvic (detalii în tabelul de mai jos).

Tabelul 2. Structura suprafețelor administrative a Satului Bolțun, r-nul Nisporeni

№	Categoriile de terenuri	La 01.01.2024 (ha)
I.	Teren cu destinație agricolă, inclusiv	913,28
	<i>Teren arabil</i>	335,25
	<i>Plantații multianuale</i>	445,81
	<i>Pășuni</i>	132,22
II.	Teren al localității	137,75
III.	Teren destinat industriei și transportului	22,56
IV.	Terenul fondului silvic, inclusiv	440,44
V.	Terenul fondului apelor, inclusiv	21,47
VI.	Terenul fondului de rezervă	103,32
	<i>Dezvoltarea socială (5%)</i>	
	<i>Uz comun (inclusiv pășuni)</i>	
	Total terenuri	1571,76

Sursa: **Primăria Satului Bolțun, r-nul Nisporeni**

Structura fondului funciar al Satului Bolțun permite practicarea intensă a cultivării cerealelor, soiei, rapiței, și a plantațiilor pomicole.

Pe teritoriul satului Bolțun, r-nul Nisporeni, activează 2 întreprinderi agricole, care gestionează până de la 10 până la 50 ha de terenuri agricole.

Cotă funciară per persoană în sat este de 1,2ha.

Se constată o fragmentare în continuare a terenurilor agricole, moment negativ pentru dezvoltarea în continuare a agriculturii în teritoriu și aplicarea tehnicilor/tehnologiilor agricole moderne. Consolidarea terenurilor ar permite implementarea sistemelor de irigații la suprafețe mari de teren agricol.

Infrastructură. Satul Bolțun este traversat de drumul magistral M1 (Chișinău – Leușeni), drumul regional G 93 (M1 – Bolțun – Pașcani – Lăpușna – R33), care asigură conexiunea satului cu toată republica, inclusiv și cu satele vecine. Așezarea geografică relativ favorabilă, deschide premise pentru dezvoltarea economică a Satului, în deosebi prin dezvoltarea activităților agricole și turism.

Cadru natural. Satul Bolțun este situat într-o zonă deluroasă a raionului Nisporeni, caracterizată prin terenuri agricole fertile, păduri învecinate și resurse naturale moderate. Relieful și clima favorizează dezvoltarea agriculturii, apiculturii și turismului rural, dar impun măsuri de protecție a solului și a mediului.

2.2. Infrastructura de utilități publice

2.2.1. Alimentarea cu energie electrică, iluminat stradal

Pe raza Satului Bolțun, r-nul Nisporeni există rețea de linii electrice aeriene de tensiune medie și joasă. Satul este asigurat cu energie electrică de către întreprinderea Î.C.S „Premier Energy” S.R.L. Starea liniilor de distribuție este bună. Rețelele electrice au fost renovate în ultimii ani. Datorită Programului național „Satul European”, ediția II în satul Bolțun a fost realizată extinderea sistemului de iluminat public stradal. Proiectul de modernizare a iluminatului public în satul Bolțun a prevăzut construirea a 5 km de rețea nouă de iluminat, instalarea a 157 corpuri de iluminat de tip LED eficiente energetic, montarea a 14 piloni în zonele neacoperite anterior și amenajarea unui punct de evidență și control.

În prezent, iluminatul public în satul Bolțun din raionul Nisporeni deservește 206 gospodării casnice (cca 500 locuitori), 7 instituții publice (grădiniță, gimnaziul, oficiul medical, primăria, căminul cultural, biblioteca și oficiul poștal) și 2 magazine din localitate. Astfel, acoperirea iluminatului public a crescut de la 40% la 70%, contribuind la o mai bună siguranță și mobilitate pe timp de noapte.

Proiectul a fost finanțat de Guvernul Republicii Moldova, prin Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (FNDRL), cu aproximativ 955 mii MDL.

2.2.2. Alimentarea cu apă

În prezent în Satul Bolțun este implementat un sistem centralizat de alimentare cu apă a caselor de locuit și a edificiilor social-administrative. Este realizată o rețea locală, cu o lungime de 17,6 km, care se alimentează de la 2 fântani arteziene. În prezent sunt conectați la conducta de apă 276 gospodării.

Apa din apeduct este certificată microbiologic și corespunde tuturor cerințelor sanitare.

O sursă suplimentară de aprovizionare cu apă potabilă o constituie fântânile de tip mină. În localitate sunt puse în exploatare 48 fântâni de tip mină, ale căror apă este utilizată de către localnici pentru necesitățile casnice de zi cu zi. Există un risc real și continuu ca în unele zone ale localității calitatea apei din fântâni să fie nesatisfăcătoare. În acest caz, este necesară efectuarea unei analize a calității apei, cu o marcare ulterioară a fântânilor.

2.2.3. Canalizare

Satul Bolțun nu dispune de un sistem centralizat de canalizare, care ar asigura evacuarea apelor uzate din locuințe și obiectivele economice și social-administrative.

Una din prioritățile de bază pentru perioada următoare este construcția sistemului de canalizare a satului, conectarea consumatorilor casnici, precum și conectarea tuturor edificiilor de stat.

Accesul cetățenilor la apă și canalizare reprezintă una dintre principalele priorități ale APL Bolțun.

2.2.4. Alimentarea cu gaze naturale

Sistemul de alimentare cu gaze naturale din Satul Bolțun este în fază de extindere. La moment sunt realizate lucrările de construcție și montaj a gazoductelor de presiune medie și joasă, cu o lungime de peste 10km, la care sunt conectate peste 240 gospodării casnice și instituțiile publice.

În pofida numeroaselor eforturi de asigurare a locuitorilor cu gaze naturale necesar uzului casnic, gospodarii realizează prepararea hranei la aragazuri aprovizionate din butelii de gaz lichefiat /electrice, precum și la cuptoare/sobe cu lemne/cărbune.

2.2.5. Alimentarea cu căldură

În edificiile sociale și marea majoritate a gospodăriilor Satului Bolțun, își asigură căldura în sezonul rece pe baza cazanelor autonome pe bază de gaz sau pe bază de lemne și/sau cărbune, instalațiilor termice improvizate.

Există suficiente premise de a implementa în majoritatea edificiilor social-administrative cazane autonome pe bază de biomasă, care furnizează agent termic la un preț mult mai jos comparativ cu utilizarea gazului natural. Premisele respective sunt legate de existența în regiune a agenților economici producători de bricheți/peleți la prețuri rezonabile, precum și abundența în regiune a materiei prime pentru producerea biomasei.

Ca alternativă de economisire a resurselor financiare pentru resursele energetice este utilizarea energiei solare. Una dintre soluții ar fi utilizarea panourilor solare pentru apă caldă la instituțiile de învățământ din localitate.

2.2.6. Telecomunicații

În Satul Bolțun telefonie fixă este asigurată de către operatorul național – SA Moldtelecom. De telefonie fixă beneficiază 301 de gospodării casnice.

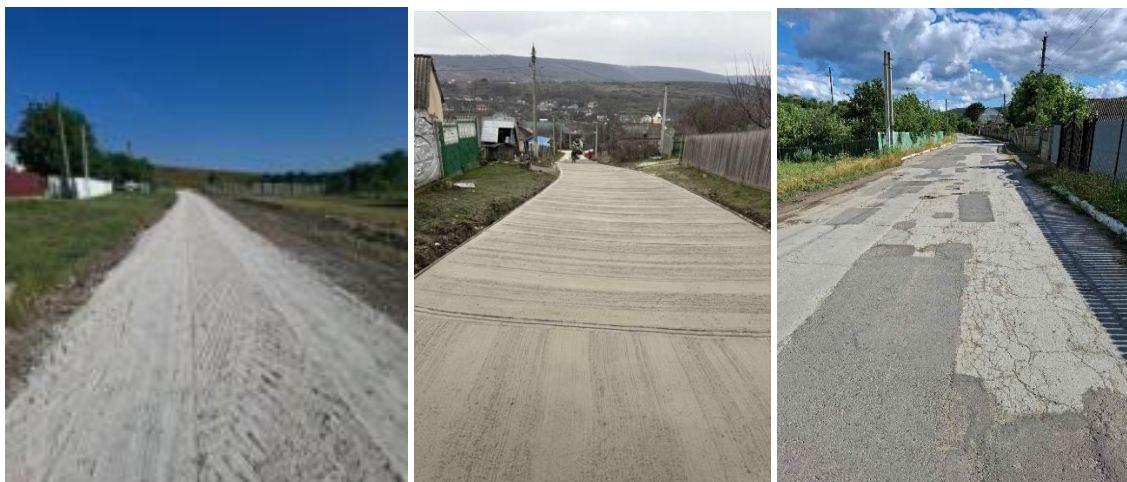
În raza satului Bolțun, r-nul Nisporeni, acoperirea cu telefonie mobilă este bună. Localitatea se află în aria de acoperire a operatorilor de telefonie mobilă Orange, Moldcell și Unite. Locuitorii satului au acces la televiziunea prin cablu și Internet.

2.2.7. Rețeaua de drumuri

Satul Bolțun este traversat de drumul magistral M1 (Chișinău – Leușeni), drumul regional G 93 (M1 – Bolțun – Pașcani – Lăpușna – R33), care asigură conexiunea satului cu toată republica, inclusiv și cu satele vecine. Deplasarea populației satului spre centrul raional este asigurată de către 5 rute zilnice și de transportul de tranzit. Astfel nu există probleme legate de transportarea populației. Satul dispune de stații auto amenajate.

Rețeaua de drumuri a satului Bolțun se extinde pe o lungime totală de cca.16 km, dintre care 7 km sunt construite în variantă albă, 2,3 km sunt asfaltați, iar 500 m beton și restul drumurilor sunt drumuri de țară.

Recent au fost finalizate lucrările de pietruire a unui sector de 500 m de drum variantă albă, cu o investiție de aproape 240.000 lei și a fost semnat contractul de finanțare cu Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală (ONDRL) pentru modernizarea altor două sectoare de drum din sat, proiect în valoare de aproape 2 milioane de lei.

Drumurile din localitate sunt în stare satisfăcătoare și necesită reparații. Este necesară repararea și amenajarea a noi porțiuni de trotuare, în deosebi ale celor din centrul satului.

Pe teritoriul satului sunt 4 poduri, și mai multe podețe, care se află în stare satisfăcătoare și necesită lucrări de mentenanță.

O infrastructură rutieră adecvată este imperativă penru dezvoltarea economică a satului și pentru atragerea turiștilor în zonă.

Pentru următorii ani se propune construcția și renovarea unor noi transoane de drumuri, ce va contribui la crearea unor comunități durabile, sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri în regiune și crearea locurilor de muncă; îmbunătățirea infrastructurii de acces prin asigurarea unei infrastructuri de transport.

2.2.8. Fondul locativ

Populația s.Bolțun număra de 614 persoane. Actualmente, satul Bolțun dispune de 323 locuințe individuale particulare. Fondul locativ al Satului se ridică la 21634 m². Densitatea populației este de 65.25 locuitori/km².

La moment în satul Bolțun, r-nul Nisporeni, sunt înregistrate 638 familii, iar pe parcursul ultimului an au fost înregistrate 6 căsătorii și 7 nou-născuți.

Analiza SWOT

<u>PUNCTE TARI</u>	<u>PUNCTE SLABE</u>
• Existența instituțiilor sociale funcționale (gimnaziu, grădiniță, centru cultural, primărie). • Rețele electrice funcționale în regim economic. • Majoritatea edificiilor social-culturale sunt asigurate cu agent termic. • Aproximativ 70% din localitate este acoperită cu iluminat stradal. • Rețele de cablu TV și internet disponibile în sat. • Existența sistemului de apeduct. • Existența rețelilor de gaze naturale. • Poziționare geografică favorabilă — acces direct la drumurile magistrale M1 și regionale G93, care asigură legătura cu centrul raional și satele vecine. • O parte semnificativă a drumurilor locale a fost reabilitată sau modernizată; restul sunt incluse în proiecte în curs.	• Acoperire insuficientă a infrastructurii sociale (rețea de apeduct neextinsă în tot satul; iluminat stradal incomplet). • Lipsa sistemului de canalizare. • Deversarea apelor menajere în locuri neamenajate, ducând la poluarea solului și a apelor subterane. • Starea precară a unor segmente de drumuri locale, în special în zonele periferice. • Lipsa mijloacelor de transport adaptate și a accesului pentru persoanele cu dizabilități în instituțiile publice. • Sistem de încălzire ineficient în unele clădiri social-administrative. • Lipsa unei abordări integrate de dezvoltare a infrastructurii (planificare etapizată clară).
<u>OPORTUNITĂȚI</u>	<u>AMENINȚĂRI</u>
• Acces la programe de finanțare europeană și națională pentru modernizarea infrastructurii (drumuri, canalizare, eficiență energetică). • Posibilitatea atragerii investițiilor externe pentru proiecte de utilități publice. • Reabilitarea termică a clădirilor publice prin programe nerambursabile. • Renovarea completă a drumurilor locale și amenajarea canalelor de scurgere a apelor pluviale. • Extinderea rețelilor de apă, gaz și canalizare la nivelul întregii localități. • Ridicarea nivelului de trai prin infrastructură modernizată (apă, canalizare, drumuri bune, iluminat complet). • Posibilitatea de a conecta toți consumatorii casnici la rețeaua de canalizare prin proiecte etapizate.	• Instabilitatea legislativă și birocratică la nivel național. • Costuri ridicate pentru implementarea standardelor europene privind calitatea infrastructurii. • Capacitate financiară redusă a locuitorilor pentru racordarea individuală la rețele (apă, gaz, canalizare). • Întârzierea sau lipsa finanțărilor externe poate bloca proiectele planificate. • Degradarea infrastructurii existente din lipsa întreținerii constante. • Posibilă creștere a costurilor de construcție și întreținere în context economic instabil.

2.3.Capacitatea instituțională

Primăria satului Bolțun, r-nul Nisporeni dispune de propriul sediu – clădire tipică. Starea tehnică a clădirii este parțial bună. Clădirea necesită o reparație. În urma expertizei tehnice efectuate se va face proiectul conform căruia se vor efectua lucrările de reparație. Sediul este conectat la electricitate și telecomunicații, canalizare și apeduct, este conectat și la gazoduct. Încălzirea clădirii Primăriei este asigurată la moment prin intermediul agentului

termic pe bază de gaze naturale.

Aparatul primăriei poate fi calificat drept competent cu o bogată experiență în domeniu. Din componența aparatul primăriei fac parte: primarul, secretarul consiliului local, inginerul cadastral, 2 contabili, percepitor fiscal, 1 asistent social, un lucrător social și un polițist de sector. Toți specialiștii dispun de un stagiu de muncă de minim 1 an. Consiliul primăriei este alcătuit din 9 consilieri. Activitatea aparatului Primăriei este foarte bine concepută. Regulat se petrec ședințe de lucru ale aparatului Primăriei, unde se discută despre toate problemele Satului și se caută soluțiile de a le rezolva.

În condițiile actuale, când se necesită, în mod prioritar, atragerea surselor financiare externe pentru demararea proiectelor de importanță majoră pentru sat, funcționarii primăriei/consilierii urmează a fi instruiți în domeniul atragerii fondurilor externe/investițiilor, Managementului proiectelor. Primăria împreună cu consiliul local și agenții economice din teritoriu depun eforturi pentru a atrage mai multe investiții din exterior, prin colaborare strânsă cu Consiliul Raional.

Securitatea cetățenilor în cadrul satului este asigurată de șeful de sector al sectorului de poliție (Bolțun) al inspectoratului de poliție Nisporeni. Sediul poliției locale se află în incinta Primăriei. Starea criminogenă în cadrul Satului Bolțun este bună.

În satul Bolțun este amplasat Oficiul Poștal. Starea oficiului este bună. Oficiu poștal oferă o gamă variată de servicii, deși nu este conectat la rețeaua de utilități publice.

Satul Bolțun, r-nul Nisporeni nu dispune de surse media proprii. Populația Satului preponderent se informează de pe panourile informative instalate în incinta și în fața primăriei, precum și în locuri special amenajate din perimetrul Satului. Cetățenii mai sunt informați prin intermediul presei republicane, TV, posturile de radio regionale și republicane, anunțuri și avize informative.

Satul Bolțun are o pagină web oficială: primariaboltun.md și dispune de o pagină pe rețelele de socializare, care conține informații relevante activității Primăriei și vieții satului.

2.3.1. ONG-uri și inițiative comunitare

Sectorul societății civile și organizațiile comunitare joacă un rol important în mobilizarea resurselor locale, consolidarea inițiativelor sociale și implicarea diasporei în proiecte de dezvoltare. În satul Bolțun există doar o singură organizație obștească – AO „Băștinașii din Bolțun”, activitatea căreia reprezintă un exemplu concret de cooperare între comunitate și administrația publică locală. Aceasta facilitează participarea membrilor diasporei

la proiecte culturale, sociale și economice, contribuind la identificarea oportunităților de finanțare și la dezvoltarea inițiativelor locale, inclusiv prin organizarea Zilei Băștinașilor ca eveniment anual de implicare a celor plecați din sat.

2.3.2. Portofoliul de proiecte realizate

În ultimii ani, satul Bolțun a demonstrat capacitatea de a atrage resurse, de a mobiliza comunitatea și de a realiza proiecte cu impact direct asupra calității vieții locuitorilor.

Nr.d/o	Proiect	An	Partener/ Finanțator	Valoarea proiectului	Rezultat
1.	Gazificarea de presiune medie a satului Bolțun	2021-2022	Cons. Raional, APL	964459,77	Rețea de gaze instalată și locuințe conectate
2.	Reparația unei porțiuni de drum	2022	Fondul rutier, APL	359903,03	Porțiunea de drum reparată, acces îmbunătățit
3.	Reparația unei porțiuni de drum	2023	Fondul rutier	199999,80	Porțiunea de drum reparată, acces îmbunătățit
4.	Reparația unei porțiuni de drum	2024	Fondul rutier, APL	515364,00	Porțiunea de drum reparată, acces îmbunătățit
5.	Gazificarea unei porțiuni de sat presiune medie	2024	Ungheni-Gaz	453000,00	Rețea de gaze instalată și locuințe conectate
6.	Reparația unei porțiuni de drum	2025	Fondul rutier	239842,49	Porțiunea de drum reparată, acces îmbunătățit
7.	Iluminat public din s. Bolțun, r. Nisporeni	2025	953912,71	FNDRL	Siguranță sporită și confort în spațiile publice
8.	Lucrări de întreținere periodică a străzilor din s. Bolțun, r. Nisporeni	2025	1663299,64	FNDRL	Drum modernizat, acces și mobilitate îmbunătățite

Tabelul nr.4: Lista proiectelor prognozate de implementat în sat în anii 2026-2030

Nº d/o	Denumirea proiectului	Perioada implemen tării	Costul total,lei	Sursa de finanțare	Responsabili de proiect
1	Reparația clădirii Primăriei Bolțun	2026	300 000,00	Buget local, apeluri PNUD/ADR	APL, CL
2	Modernizarea interioară a Centrului Cultural Bolțun	2025-2026	600 000,00	Buget local, Ministerul Culturii, apeluri de proiecte	APL, CL
3	Amenajarea scuarului public din fața Casei de Cultură	2027	300 000,00	Buget local, Fondul Ecologic, mobilizare comunitară, GAL	APL, CL
4	Crearea a două parcuri de agrement în Bolțun	2026-2028	1 000 000,00	Fonduri ADR, Fond Ecologic, mobilizare comunitară, buget local	APL, CL
5	Construcția unui teren sportiv multifuncțional	2027	1 000 000,00	Buget local, ADR, Fondul Ecologic, GAL	APL, CL, AO
6	Reabilitarea și asfaltarea drumurilor locale	2026-2030	3 000 000,	Fond Rutier, buget local, apeluri proiecte	APL, DRD
7	Extinderea și modernizarea iluminatului public	2026-2028	2 000 000,00	Buget local, Proiecte PNUD, Fond pentru Eficiență Energetică	APL
8	Instalarea unui parc fotovoltaic comunitar	2028-2029	1 500 000,00	Buget local, fonduri UE, PNUD, BERD	APL, parteneri externi
9	Eficientizarea energetică a instituțiilor publice	2026-2028	1 000 000,00	Buget local, PNUD, Fond pentru Eficiență Energetică, apeluri	APL, Direcții
10	Extinderea rețelei de gaze naturale în localitate	2027-2029	1 000 000,	Buget local, apeluri guvernamentale, contribuții comunitare	APL, SA Moldovagaz
11	Amenajarea zonelor mici de odihnă (bănci, foișoare, arbori)	2026-2028	250 000,00	Buget local, GAL, mobilizare comunitară	APL, CL
12	Înverzirea și regenerarea spațiilor verzi	2026-2030	150 000,00	Buget local, Fondul Ecologic, AO, voluntariat comunitar	APL, AO
13	Decolmatarea iazurilor și râului Lăpușnița	2027	2 000 000,00	Fondul Ecologic, buget local, proiecte externe	APL, Inspectoratul Ecologic
14	Amenajarea zonelor de odihnă pe malul iazurilor	2030-2031	1 000 000,00	Buget local, apeluri de proiecte, fondul ecologic, mobilizare comunitară, AO+diaspora	APL, AO Băstinașii din Bolțun
15	Construirea trotuarelor. Amenajarea căilor de acces și trotuare.	2029-2030	900 000,00	Buget local, apeluri de proiecte	APL, CL

Analiza SWOT

<u>PUNCTE TARI</u>	<u>PUNCTE SLABE</u>
• Primar activ, vizionar și implicat personal în viața comunității. • Relație bună cu diaspora și deschidere pentru colaborări. • Reputație pozitivă în comunitate datorită implicării directe în proiecte. • Capacitate de mobilizare a oamenilor pentru acțiuni punctuale (ex. biserica, gardul cimitirului). • Spirit de inițiativă, idei inovatoare pentru un sat mic. • Disponibilitate pentru învățare și dezvoltare personală a primarului. • Acord existent de colaborare între APL și AO locală pentru implicarea diasporei.	• Lipsă de structură administrativă clară și proceduri interne bine definite. • Delegare slabă — dependență excesivă de primar pentru decizii și inițiative. • Capacitate redusă de a redacta, depune și gestiona proiecte mari. • Personal insuficient instruit sau neimplicat în dezvoltarea profesională continuă. • Comunicare internă și viziune instituțională insuficient partajată.
<u>OPORTUNITĂȚI</u>	<u>AMENINȚĂRI</u>
• Acces la fonduri europene și naționale pentru dezvoltarea rurală. • Posibilitatea de a atrage tineri specializați sau voluntari (inclusiv din diaspora). • Colaborări cu ONG-uri, programe guvernamentale și parteneri internaționali. • Interes crescut pentru dezvoltarea locală în comunități mici (tendință națională și europeană). • Digitalizarea administrației locale poate eficientiza munca. • Programe de formare gratuite pentru autoritățile locale. • Posibilitatea atragerii de fonduri și expertiză din partea diasporei pentru proiecte comunitare și culturale.	• Riscul epuizării primarului din cauza suprasolicitării. • Lipsa resurselor umane calificate în comunitate. • Rezistență la schimbare din partea unor angajați sau a comunității. • Instabilitate politică sau schimbări legislative care pot bloca inițiative locale. • Finanțările externe pot fi greu accesibile fără capacitate instituțională solidă. • Pasivitatea unei părți din comunitate poate frâna proiectele.

2.4. Economia locală

Economia satului Bolțun are un caracter predominant agrar. Activitățile economice se desfășoară în special în domeniul agriculturii, comerțului și prestării de servicii la scară mică.

În localitate activează câteva gospodării țărănești și întreprinderi agricole, dintre care două gestionează suprafețe mai mari de 50 ha.

Agricultura este domeniul economic prioritar al satului, având o contribuție semnificativă la veniturile populației. În ultimii ani se observă o tendință de **diversificare a culturilor agricole**, prin extinderea suprafețelor de vii, livezi și legume cultivate în spații protejate. Cu toate acestea, ponderea principală o dețin în continuare **culturile de câmp** – grâu, porumb, floarea-soarelui și plante furajere.

Sectorul zootehnic are o pondere mai redusă, fiind afectat de lipsa pășunilor de calitate și de costurile ridicate ale furajelor. Totuși, se remarcă **potențialul de dezvoltare** în domenii precum apicultura, creșterea ovinelor și producerea de lapte, carne și miere de calitate, care pot fi valorificate atât pe piața locală, cât și pe cea externă.

În perspectivă, dezvoltarea economiei locale se poate realiza prin:

- asocierea producătorilor agricoli în cooperative;
- promovarea produselor locale (miere, fructe, pomușoare, nuci);
- atragerea investițiilor private și a diasporei în activități de procesare agricolă și turism rural.

Numărul animalelor este prezentat în tabelul de mai jos.

Tabelul 6. Efectivul animalelor și păsărilor în gospodăriile populației

Efectiv	Nr. capete
Bovine	14
Ovine	170
Caprine	79
Porcine	63
Cabaline	25
Păsări	1889

Activitatea economică din satul Bolțun este concentrată în principal în domeniile agriculturii și comerțului local. O parte semnificativă a populației active lucrează în afara localității – în orașele din raion sau peste hotare – ceea ce reduce potențialul de forță de muncă locală, dar contribuie la economia satului prin remitențe.

În localitate lipsește infrastructura economică necesară pentru procesarea produselor agricole: moară, oloiniță, uscătorii de fructe sau camere frigorifice. Acest fapt limitează posibilitatea valorificării produselor locale cu valoare adăugată, dar reprezintă și o oportunitate reală pentru dezvoltarea de întreprinderi mici și mijlocii.

Economia satului Bolțun are potențial de creștere prin:

- dezvoltarea activităților de procesare primară (uleiuri, miere, fructe uscate, conserve);
- amenajarea unei mici piețe agroalimentare moderne;
- promovarea parteneriatelor public-private pentru investiții în infrastructura economică;
- implicarea diasporei în inițiative antreprenoriale locale.

Resursa principală a satului o constituie potențialul uman – oameni harnici, cu experiență de muncă în țară și peste hotare, care pot contribui la modernizarea economiei locale.

Analiza SWOT

<u>PUNCTE TARI</u>	<u>PUNCTE SLABE</u>
• Poziționare geografică strategică — în proximitatea traseului principal și aproape de frontiera cu România, favorabilă accesului la piețe și dezvoltării comerciale. • Terenuri agricole fertile, compacte, cu potențial pentru producție ecologică. • Comunitate cu tradiție agricolă (livezi, vii, culturi de câmp, sere), cu gospodării care produc deja surplus. • Cost relativ scăzut al forței de muncă locale. • Diaspora activă și receptivă, cu potențial investițional. • Imagine pozitivă a satului — curat, liniștit, cu peisaje naturale atractive. • Prezența unor agenți economici locali activi.	• Potențialul economic existent este slab valorificat prin lipsa infrastructurii de procesare, depozitare și comercializare. • Lipsa specialiștilor calificați și a unei forțe de muncă tinere. • Capacitate redusă de inițiativă antreprenorială locală. • Lipsa structurilor de cooperare economică (cooperative, asociații de producători). • Resurse financiare locale limitate pentru investiții și sprijinirea mediului de afaceri. • Lipsa capitalului străin și a investițiilor externe. • Slabă aplicare a standardelor de calitate și siguranță alimentară conform normelor UE.
<u>OPORTUNITĂȚI</u>	<u>AMENINȚĂRI</u>
• Acces la fonduri europene și guvernamentale pentru dezvoltare rurală, agricultură ecologică, turism rural și antreprenariat. • Posibilitatea dezvoltării unor forme asociative (cooperative, grupuri de producători) pentru a valorifica în comun producția. • Crearea de micro-afaceri în jurul produselor tradiționale (miere, fructe, vin artizanal, conserve locale). • Atragerea investițiilor din diaspora în mici afaceri rurale. • Dezvoltarea agroturismului și a evenimentelor tradiționale locale (târguri, festivaluri, piețe de weekend). • Digitalizarea și comerțul online pot conecta producătorii locali la piețe mai largi. • Colaborări cu ONG-uri și organizații din raion care oferă consultanță pentru business.	• Migrația continuă a populației apte de muncă și îmbătrânirea satului. • Nivel scăzut de capital financiar local și dificultăți de accesare a creditelor (dobânzi ridicate). • Rezistență la schimbare și la asociere economică din partea localnicilor. • Instabilitate legislativă și lipsa subvenționării constante a agriculturii de către stat. • Scăderea remitențelor din diaspora în timp. • Creșterea muncii la negru cu efecte negative asupra economiei locale și bugetului. • Vulnerabilități climatice (secetă, înghețuri timpurii) care afectează producția agricolă.

2.5. Edificii sociale

2.5.1. Educație

Pe teritoriul Satului activează IP Gimnaziul.Bolțun și IET Grădinița-creșă „Romanița” din s. Bolțun.

Starea tehnică a instituțiilor educaționale este bună, fiind efectuate în ultimii ani lucrări de reparații/renovare. Regimul de lucru în instituțiile educaționale este de 5 zile în săptămână.

Gimnaziul Bolțun, este o instituție publică amplasată într-o clădire cu un nivel, cu o suprafața totală de 680 m.p., cu capacitatea de proiect de 140 locuri. Dispune de 7 săli de clasă, bibliotecă, sală de calculatoare conectată la internet, teren sportiv și cantină. Este dotată cu apeduct, canalizare, termoficare. La moment Gimnaziul este frecventat de 70 elevi, o parte de elevi alegând să-și facă studiile în satul Iurcenii.

Pentru a asigura un învățământ modern este nevoie de perfecționarea continuă a cadrelor didactice înnoirea continuă a materialelor didactice și dotarea cu mijloace TIC, modernizarea tehnică a sălilor de studii, precum și dezvoltarea sistemului social de atragere în sat a cadrelor didactice tinere.

În satul Bolțun activează IET Grădinița-creșă „Romanița”, care a fost redeschisă în 2017, după ce timp de două decenii a stat în paragină. Instituția a fost reparată pe banii guvernului României, iar acum găzduiește peste 30 de pici în 2 grupe, la o capacitate de 70 de locuri.

Condițiile în grădiniță sunt foarte bune, grădinița dispune de sală sportivă, sală festivă, este dotată cu toate cele necesare pentru dezvoltarea copiilor.

Copiii sunt educați și îngrijiți de 4 educatori și 8 lucrători auxiliari, directorul grădiniței, lucrătorul muzical și sora medicală.

Grădinița dispune de pavilioane de joacă, terenul de joacă este amenajat cu atribute de joc și sportive.

Baza didactico-materială a grădiniței este adecvată și conformă cerințelor minime prevăzute de normativele în vigoare. Instituția dispune de materialele necesare pentru desfășurarea activităților educaționale, atât demonstrative, cât și distributive. Dotările sunt funcționale, însă simple, iar dezvoltarea continuă a bazei materiale rămâne o prioritate pentru îmbunătățirea calității actului educațional. Este necesară procurarea unor noi seturi de jucării și accesorii auxiliare, cât și ridicarea continuă a nivelului de calificare a educatorilor și a personalului auxiliar.

2.5.2. Sănătate și asistență socială

Domeniul medical în satul Bolțun este deservit de Instituția Medico-Sanitară Publică Oficiul Medicilor de Familie Bolțun (OMF). Instituția activează în clădirea cunoscută în sat ca „Casa sănătății”, construită în anul 1986. La etajul I funcționează Primăria, iar OMF este amplasat la etajul II. De-a lungul timpului au fost efectuate reparații curente, iar în 2018 a fost schimbat acoperișul, în baza unui proiect finanțat din fondurile Companiei Naționale de Asigurări în Medicină.

În prezent, clădirea necesită lucrări suplimentare de consolidare structurală. Expertiza tehnică este realizată, iar elaborarea proiectului de intervenție se află în proces, aceasta constituind o prioritate pentru perioada următoare.

OMF asigură servicii medicale primare pentru locuitorii satului, inclusiv acordarea asistenței medicale în cazuri de urgență, tratament în staționar de zi și administrarea tratamentelor injectabile. Extinderea spectrului de servicii medicale rămâne o necesitate pentru a răspunde mai bine nevoilor comunității.

Serviciile de asistență socială sunt asigurate de un asistent social și un lucrător social, care oferă sprijin persoanelor vulnerabile și celor care au nevoie de îngrijire la domiciliu. În sat nu există un centru specializat de susținere a familiilor social vulnerabile, iar dezvoltarea acestei infrastructuri sociale constituie o direcție importantă de acțiune pentru perioada următoare.

2.5.3. Sport

Domeniul sportiv în satul Bolțun se dezvoltă în principal prin activitățile organizate la Gimnaziul din localitate și pe terenurile sportive existente. Stadionul de mini-fotbal amenajat recent pe teritoriul stadionului mare oferă condiții bune pentru practicarea fotbalului, iar stadionul nou amenajat al gimnaziului este utilizat intens în cadrul orelor de educație fizică și al competițiilor școlare. Aici se practică frecvent și jocuri sportive precum volei, baschet și competiții de echipă.

Stadionul mare din sat necesită lucrări de reabilitare, fiind utilizat în prezent într-o măsură redusă. Reabilitarea lui reprezintă o prioritate pentru dezvoltarea infrastructurii sportive.

Copiii și tinerii din sat sunt activi și participă la competiții sportive locale și raionale. În comunitate se promovează un mod sănătos de viață, iar anual se organizează tradițional activități sportive dedicate Zilei Sportului și Zilei Copiilor, cu implicarea tuturor grupelor de vârstă.

În perioada următoare se urmărește diversificarea activităților sportive, modernizarea infrastructurii și organizarea unui număr mai mare de competiții locale și inter-comunitare.

Analiza SWOT

<u>PUNCTE TARI</u>	<u>PUNCTE SLABE</u>
• În localitate activează un gimnaziu și o grădiniță de copii, care asigură accesul localnicilor la educație primară și preșcolară. • Existența unui teren sportiv modern și bine echipat în curtea gimnaziului, utilizat atât pentru activitățile școlare, cât și pentru evenimente comunitare. • Posibilitate de dezvoltare a unui program sportiv local și organizarea de competiții școlare sau intercomunitare. • Personal didactic cu experiență îndelungată, mulți profesori fiind cadre stabile în comunitate. • Existența unui teren de joacă pentru copii. • Existența unui oficiu poștal, care asigură servicii poștale de bază. • Locuitorii beneficiază de servicii medicale la Centrul de sănătate din localitate. • Existența unui asistent social care monitorizează grupurile vulnerabile. • Poziționarea geografică favorabilă permite acces rapid la instituțiile de nivel raional (educație, sănătate, cultură etc.).	• Gimnaziul Bolșun nu dispune de toaletă și baie în interior — este singura instituție din raion în această situație, folosindu-se în continuare WC-ul exterior. • Lipsa unei săli sportive acoperite în cadrul gimnaziului, ceea ce limitează activitățile fizice în sezonul rece și reduce accesul copiilor la sport pe timp de iarnă. • Baza tehnico-materială insuficient dezvoltată, atât la gimnaziu cât și la grădiniță (echipamente, mobilier, spații moderne). • Personalul didactic este îmbătrânit — mai mult de jumătate se află la vârsta de pensionare, iar lipsa cadrelor tinere afectează calitatea actului educațional. • Clasele primare sunt comasate din cauza numărului redus de copii, ceea ce limitează eficiența procesului educațional. • Din lipsă de cadre, clasele primare sunt instruite de mai mulți profesori, fără continuitate pedagogică. • Lipsa unui centru comunitar social destinat persoanelor în etate sau celor cu probleme sociale. • Casa de sănătate se află într-o stare avariată, necesitând reparații capitale și modernizare urgentă pentru a corespunde normelor minime de funcționare și siguranță. • Dotarea insuficientă a centrului de sănătate, atât în echipamente, cât și în personal medical permanent. • Nu există un dispensar veterinar în localitate. • Domeniul sportiv este slab reprezentat; lipsesc activități diversificate pentru tineri. • Migrația forței active de muncă în străinătate afectează coeziunea socială, iar mulți copii sunt lăsați în grija bunicilor.

OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Posibilitatea de atragere a finanțărilor externe și europene pentru modernizarea infrastructurii școlare și sociale (ex. PNDL, granturi transfrontaliere, fonduri norvegience, ENI CBC etc.). • Renovarea și dotarea instituțiilor educaționale cu grupuri sanitare interioare și săli moderne prin programe guvernamentale sau proiecte externe. • Deschiderea unui centru comunitar pentru bătrâni, copii sau persoane vulnerabile. • Posibilitatea de accesare a fondurilor externe și naționale pentru reabilitarea Casei de sănătate, ceea ce ar îmbunătăți semnificativ calitatea serviciilor medicale locale. • Suplinirea personalului medical rezident prin parteneriate cu centre universitare sau programe de stimulare a specialiștilor tineri. • Crearea unor ONG-uri locale axate pe domeniul social și educațional, care pot accesa fonduri nerambursabile. • Extinderea activităților extracurriculare și sportive prin proiecte cu finanțare externă sau prin parteneriate public-private.	• Reducerea numărului de copii din cauza scăderii natalității și migrației, ceea ce poate duce în timp la desființarea unor clase sau chiar a gimnaziului. • Scăderea interesului părinților pentru studiile în localitate, din cauza condițiilor infrastructurale precare. • Îmbătrânirea populației active și lipsa cadrelor tinere în educație și sănătate. • Instabilitatea finanțării proiectelor sociale și educaționale — dependență mare de fonduri externe. • Lipsa capacității financiare locale pentru cofinanțarea proiectelor. • Nereceptivitatea sau lipsa implicării comunității în proiecte de dezvoltare socială. • Neglijarea tradițiilor locale și a sentimentului comunitar, odată cu trecerea generațiilor active în afara localității.

2.5.4. Cultură și turism

Cultura reprezintă un element important al identității comunității din satul Bolșun, r-nul Nisporeni, însă funcționalitatea domeniului este limitată de capacitatea redusă de organizare și coordonare a activităților culturale. Patrimoniul cultural local este păstrat în principal prin tradiții și obiceiuri transmise între generații, precum și prin activitatea colectivului etno-folcloric existent.

În prezent, în cadrul **Căminului cultural** activează un singur colectiv etno-folcloric. Deși există interes și dorință de implicare din partea locuitorilor satului, extinderea și diversificarea activităților culturale este îngreunată de lipsa resurselor umane adecvate și de capacitatea limitată de coordonare managerială. Directorul instituției se află la o vârstă înaintată, ceea ce afectează dinamica, inițiativa și dezvoltarea activităților culturale moderne.

Menținerea activităților culturale și organizarea evenimentelor festive este asigurată în mare parte prin implicarea activă a Primăriei, a Gimnaziului și a Grădiniței de copii, instituții care contribuie esențial la desfășurarea sărbătorilor naționale, religioase și a altor evenimente comunitare. Acest parteneriat interinstituțional permite continuarea vieții culturale locale, însă scoate în evidență necesitatea consolidării rolului Căminului cultural ca instituție de bază în domeniu.

Biblioteca Publică Bolțun contribuie la viața cultural-educativă a localității, deserving anual peste 180 de beneficiari și dispunând de un fond de cărți. Biblioteca este dotată cu sală multimedia și acces la internet, însă infrastructura tehnică este insuficient dezvoltată (lipsa conectării la apeduct, canalizare și rețeaua de gaze naturale), iar fondul de carte necesită completare și actualizare pentru a răspunde cerințelor actuale ale utilizatorilor.

Patrimoniul cultural material al satului include **Biserica „Acoperământul Maicii Domnului”** (1903), monument protejat de stat, precum și Monumentul în memoria ostașilor căzuți în anii 1941–1945, care reprezintă repere identitare importante pentru comunitate.

Turismul este identificat ca domeniu de perspectivă pentru dezvoltarea satului Bolțun, având potențial de a contribui la creșterea economică locală și la crearea de oportunități de ocupare a forței de muncă. Cadrul natural favorabil, tradițiile locale păstrate, bucătăria tradițională și modul de viață rural autentic constituie premise pentru dezvoltarea turismului rural și experiențial.

Valorificarea potențialului cultural și turistic al localității este condiționată de revitalizarea activității Căminului cultural, inclusiv prin identificarea și angajarea unui director tânăr, cu competențe în management cultural și capacitate de mobilizare comunitară, precum și prin consolidarea parteneriatelor cu instituțiile educaționale și administrația publică locală.

Analiza SWOT

<u>PUNCTE TARI</u>	<u>PUNCTE SLABE</u>
• În sat activează Căminul cultural, care servește drept principal centru de activitate comunitară, culturală și educațională. • Existența unui colectiv artistic local (recent format, dar activ și implicat în promovarea tradițiilor). • Tradițiile populare sunt bine păstrate și transmise prin activități locale și evenimente tematice. • Existența unei bucătării tradiționale specifice zonei, cu potențial gastronomic ce poate fi valorificat turistic. • Organizarea periodică a activităților etno-culturale, sportive și de agrement pentru comunitate. • În sat există biserica creștin-ortodoxă, un reper spiritual și identitar pentru comunitate. • Biblioteca publică funcțională, care contribuie la dezvoltarea culturală și informarea populației. • Cimitirul local este îngrădit și dispune de drum de acces. • Așezarea geografică favorabilă oferă condiții potrivite pentru dezvoltarea turismului rural și ecologic. • Climat social sigur, cu un nivel redus al criminalității.	• Căminul cultural necesită reparații interioare și exterioare pentru a asigura condiții optime de activitate și pentru desfășurarea evenimentelor culturale în siguranță. • Potențialul cultural și turistic al satului este slab valorificat în raport cu resursele locale existente. • Lipsa unui centru comunitar pentru copii și tineri, care să sprijine implicarea acestora în viața culturală. • Lipsa unei strategii locale de dezvoltare a turismului și de promovare a satului Bolșun ca destinație rurală. • Interes redus al populației pentru inițiative turistice și pentru dezvoltarea de mici afaceri în acest domeniu. • Dotare tehnică insuficientă a Căminului cultural (echipamente scenice, mobilier, costume populare, sistem audio).
<u>OPORTUNITĂȚI</u>	<u>AMENINȚĂRI</u>
• Posibilitatea de atragere a finanțărilor externe pentru reabilitarea și modernizarea Căminului cultural. • Dezvoltarea și promovarea colectivului artistic local, prin participarea la festivaluri și evenimente regionale. • Valorificarea potențialului turistic, cultural, gastronomic și natural al satului prin organizarea de festivaluri, târguri și evenimente tradiționale. • Existența condițiilor pentru dezvoltarea agroturismului (frumusețea naturală a locului, tradiții autentice, produse locale). • Implicarea diasporei și a tinerilor originari din sat în proiecte culturale și de promovare a identității locale.	• Resurse financiare insuficiente pentru cofinanțarea proiectelor culturale și de turism rural. • Infrastructura rutieră parțial deteriorată, care poate limita accesul vizitatorilor. • Migrația tinerilor și scăderea populației active, ceea ce afectează participarea la activitățile culturale. • Lipsa personalului specializat în elaborarea și gestionarea proiectelor culturale sau turistice. • Risc de pierdere treptată a interesului tinerilor pentru tradițiile locale, în lipsa unor activități atractive și continue.

2.5.5 Mediu și ecologie

Satul Bolțun, r-nul Nisporeni, dispune de resurse naturale specifice zonei centrale a Republicii Moldova, iar administrația publică locală întreprinde măsuri concrete pentru protecția mediului și menținerea echilibrului ecologic.

Fondul forestier reprezintă un element important al mediului natural local. În ultimii ani, iar în mod special în anul curent, administrația publică locală a inițiat și susținut împădurirea terenurilor degradate, transmițând suprafețe către gestionare silvică. Extinderea suprafețelor împădurite contribuie la reducerea eroziunii solului, stabilizarea terenurilor afectate de alunecări și îmbunătățirea echilibrului ecologic al localității.

Resursele de apă ale satului sunt diversificate. Pe teritoriul localității există 76 de fântâni cu apă potabilă, utilizate tradițional de populație, inclusiv prin extragere manuală sau, în unele cazuri, cu ajutorul motoarelor electrice instalate de gospodării. Deși o fântână arteziană existentă furnizează doar apă tehnică și nu este utilizată în prezent, satul nu se confruntă cu lipsa apei potabile. Totodată, majoritatea gospodăriilor sunt conectate la sistemul centralizat de apeduct, alimentat din surse situate în afara localității, ceea ce asigură acces stabil la apă pentru populație, cu excepția perioadei caniculare, când la o bună parte din gospodării nu ajunge apa care vine prin apeduct.

Gestionarea deșeurilor rămâne una dintre provocările de mediu ale satului. În prezent, pe teritoriul localității există un loc de depozitare a deșeurilor, neautorizat, utilizat temporar, situație întâlnită și în alte localități rurale. Administrația publică locală este inclusă într-un proiect regional de management al deșeurilor, care prevede, etapizat, organizarea unui sistem centralizat de colectare și gestionare a deșeurilor. Implementarea acestui sistem va contribui la reducerea poluării solului, prevenirea apariției gunoștilor neautorizate și îmbunătățirea calității vieții populației.

Protecția mediului în satul Bolțun presupune continuarea măsurilor de împădurire, îmbunătățirea gestionării resurselor de apă, precum și dezvoltarea unui sistem modern de management al deșeurilor, concomitent cu creșterea gradului de conștientizare ecologică a populației.

Analiza SWOT

<u>PUNCTE TARI</u>	<u>PUNCTE SLABE</u>
- Existența resurselor acvatice naturale – râul Lăpușna, iazurile din apropierea satului, izvoare și fântâni de tip mină. - Utilizarea redusă a pesticidelor și substanțelor chimice în agricultură. - Interesul și implicarea autorităților publice locale în îmbunătățirea stării mediului. - Existența unor suprafețe considerabile de terenuri împădurite pe teritoriul localității (431,44 ha), dintre care 341,67 ha sunt gestionate de Î.S. „Nisporeni-Silva”, iar 89,77 ha se află în administrarea APL Bolțun, cu tendință de extindere prin acțiuni recente de împădurire. - Grad relativ sporit de conștientizare în rândul populației privind menținerea curățeniei în spațiile publice. - Existența apeductului și a unei infrastructuri de bază pentru alimentarea cu apă. - Inițierea unui proiect raional privind managementul integrat al deșeurilor, care va include și satul Bolțun.	- Lipsa unei platforme de depozitare a deșeurilor autorizate în localitate. - Lipsa unui sistem funcțional de colectare și transportare centralizată a deșeurilor menajere. - Existența unor depozități neautorizate de deșeuri în preajma satului. - Lipsa fâșiilor forestiere de protecție în jurul actualei platforme de depozitare temporară. - Nivel insuficient de educație ecologică la o parte din populație. - Lipsa sistemelor de canalizare și epurare a apelor uzate. - Fântânile publice nu sunt evaluate periodic și nu sunt marcate cu plăcuțe informative privind calitatea apei. - Disponibilitate limitată a apei potabile prin apeduct în perioadele caniculare; unele gospodării depind de fântâni individuale pentru alimentarea cu apă. - Solurile agricole sunt afectate de eroziune și de perioade frecvente de secetă. - Implicare redusă a agenților economici locali în colectarea separată și reciclarea deșeurilor.
<u>OPORTUNITĂȚI</u>	<u>AMENINȚĂRI</u>
- Implementarea proiectului regional de colectare și gestionare centralizată a deșeurilor. - Accesarea finanțărilor externe (inclusiv europene) pentru proiecte de protecție a mediului, împădurire și adaptare la schimbările climatice. - Crearea și consolidarea parteneriatelor între APL, instituțiile educaționale și populație pentru educație ecologică. - Continuarea împăduririi terenurilor degradate și plantarea fâșiilor forestiere de protecție. - Amenajarea, protejarea și valorificarea izvoarelor și fântânilor publice. - Dezvoltarea inițiativelor civice și a voluntariatului ecologic, în special în rândul tinerilor. - Extinderea și modernizarea sistemului de apeduct și a rețelilor de alimentare cu apă pentru a asigura disponibilitate constantă chiar și în perioadele caniculare.	- Impactul schimbărilor climatice (secetă prelungită, ploi torențiale, grindină). - Costurile ridicate pentru implementarea standardelor moderne de gestionare a deșeurilor. - Capacitatea financiară limitată a bugetului local pentru cofinanțarea proiectelor de mediu. - Persistența practicilor necontrolate de depozitare a deșeurilor până la implementarea sistemului centralizat. - Riscul tăierilor ilicite de arbori în lipsa alternativelor economice. - Risc de poluare a solului și a apelor subterane dacă nu sunt eliminate depozitățile neautorizate.

3. PROCESUL DE ELABORARE A PLANULUI STRATEGIC DE DEZVOLTARE SOCIO ECONOMICĂ A SATULUI BOLȚUN, R-NUL NISPORENI

3.1. Inițierea procesului de planificare strategică

Satul Bolțun, raionul Nisporeni, se află într-o etapă în care dezvoltarea locală nu mai poate fi realizată prin intervenții fragmentare sau decizii de moment, ci necesită o viziune strategică clară, asumată de administrația publică locală și de comunitate. Lipsa unei astfel de viziuni conduce la utilizarea ineficientă a resurselor, la pierderea oportunităților de finanțare și la dificultăți în corelarea inițiativelor locale cu politicile regionale și naționale.

Experiența practică și bunele practici demonstrează că proiectele și programele de dezvoltare au impact real atunci când sunt parte a unui cadru strategic coerent, orientat spre obiective clare și priorități bine definite. În acest context, Planul Strategic de Dezvoltare al satului Bolțun a fost inițiat pentru a stabili direcțiile de dezvoltare socio-economică a localității pe termen mediu (5 ani).

Procesul de planificare strategică a fost coordonat de Administrația Publică Locală Bolțun, având la bază analiza situației existente și identificarea principalelor probleme și oportunități de dezvoltare ale localității. Etapele metodologice ale procesului au inclus:

- analiza preliminară a situației socio-economice și a mediului local;
- identificarea resurselor locale și a potențialului de dezvoltare;
- definirea viziunii de dezvoltare a satului;
- stabilirea obiectivelor strategice și a domeniilor prioritare;
- elaborarea documentului strategic propriu-zis.

Principiile care au stat la baza procesului de planificare strategică au fost: realismul, implicarea comunității, transparența, coerența, continuitatea și orientarea spre rezultate concrete.

Un element-cheie al procesului de inițiere a planificării strategice l-a constituit identificarea și valorificarea resurselor locale, inclusiv a capitalului uman, instituțional și comunitar. Un rol important în acest sens îl are colaborarea dintre APL și organizația obștească locală AO „Băștinașii din Bolțun”, care facilitează implicarea diasporei în viața comunității și în proiecte de dezvoltare locală, inclusiv prin organizarea anuală a Zilei Băștinașilor.

Planul Strategic de Dezvoltare al satului Bolțun reprezintă astfel un instrument de lucru pentru administrația publică locală, menit să ghideze deciziile, să prioritizeze investițiile și să creeze premisele pentru atragerea fondurilor externe și dezvoltarea durabilă a comunității.

3.2. Înființarea echipei de planificare

Pentru coordonarea procesului de elaborare a Planului Strategic de Dezvoltare a satului Bolțun, APL a constituit **Echipa de Planificare (EP)**. Aceasta a fost formată din reprezentanți ai administrației publice locale, consiliului local, instituțiilor de învățământ, organizației obștești AO „Băștinașii din Bolțun” și cetățeni activi în viața comunității. Membrii echipei au fost selectați astfel încât să acopere principalele domenii de dezvoltare: infrastructură, educație, cultură, economie locală, protecția mediului și implicarea diasporei.

Rolul Echipei de Planificare a fost:

- **Colectarea și analizarea datelor locale**, inclusiv prin consultarea directă a locuitorilor;
- **Identificarea nevoilor și oportunităților** pentru dezvoltarea durabilă a comunității;
- **Formularea obiectivelor strategice** și prioritizarea acțiunilor;
- **Facilitarea consultărilor publice** și implicarea cetățenilor în luarea deciziilor;
- **Asigurarea legăturii cu partenerii externi** (agenții de finanțare, proiecte regionale, ONG-uri).

Echipa de Planificare a beneficiat de suport tehnic și metodologic din partea experților locali și a fost instruită cu privire la metodele de analiză comunitară, tehnici de consultare a cetățenilor și instrumente de monitorizare a progresului. Consultările s-au desfășurat prin **workshop-uri, discuții tematice, chestionare și întâlniri directe cu cetățenii**, pentru a asigura o reprezentativitate reală și un proces participativ autentic.

Prin constituirea Echipei de Planificare, APL a urmărit să creeze un cadru structurat, responsabil și transparent, care să permită elaborarea unui plan strategic realist, fezabil și orientat spre rezultate concrete, în beneficiul întregii comunități.

3.3 Concordanța strategiilor locale cu cele regionale și naționale

Elaborarea Planului Strategic de Dezvoltare a satului Bolșun a ținut cont de **Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2030”**, documentele de politici sectoriale ale Republicii Moldova și programele de dezvoltare ale raionului Nisporeni. Aceasta asigură coerența între prioritățile locale și direcțiile strategice regionale și naționale, facilitând accesul la finanțări externe și sprijin tehnic.

Strategiile regionale și naționale relevante pentru satul Bolșun includ:

- **Programul Regional de Dezvoltare a Infrastructurii și Serviciilor Publice**, care vizează modernizarea drumurilor, apeductului și sistemului de salubritate;
- **Programul Sectorial pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală**, ce sprijină diversificarea producției agricole, apicultura, turismul rural și meșteșugurile tradiționale;
- **Programul Regional de Management Integrat al Deșeurilor**, pentru implementarea sistemului centralizat de colectare și reciclare;
- **Strategia de Protecție a Mediului și Resurselor Naturale**, care vizează împădurirea terenurilor degradate, protecția fondului forestier și a resurselor de apă.

Participarea APL Bolșun la întâlnirile și consultările organizate la nivel raional și național a permis integrarea obiectivelor locale în programele existente, în vederea:

- **Creșterii eficienței accesului la fonduri și proiecte externe** pentru infrastructură și servicii publice;
- **Aliniamentului cu politicile regionale de mediu și dezvoltare economică;**
- **Asigurării sustenabilității și continuității acțiunilor** planificate la nivel local.

Prin armonizarea Planului Strategic al satului Bolșun cu strategiile și programele regionale și naționale, comunitatea își consolidează capacitatea de a implementa proiecte coerente, cu impact real asupra calității vieții locuitorilor și dezvoltării durabile a localității.

4. IMPLEMENTAREA PLANULUI STRATEGIC DE DEZVOLTARE

4.1. Obiectivele strategice și direcțiile de intervenție

Pentru realizarea viziunii de dezvoltare a satului Bolșun în perioada 2026–2030, activitatea administrației publice locale, **prin implementarea Planului de acțiuni**, împreună cu implicarea cetățenilor și a partenerilor de dezvoltare, se va orienta spre atingerea următoarelor obiective strategice și direcții de intervenție:

1. Creșterea calității vieții prin infrastructură și servicii publice moderne

- Modernizarea și întreținerea drumurilor locale și a căilor de acces spre gospodării.
- Extinderea și modernizarea rețelelor de utilități publice (apă, canalizare, gaz, iluminat public).
- Îmbunătățirea sistemului local de salubritate și integrarea în sistemul regional de gestionare a deșeurilor
- Crearea unor spații publice sigure și atractive (parcuri, terenuri de joacă, zone de recreere).
- Asigurarea accesului la servicii publice de calitate (primărie, poștă, grădiniță, școală).

2. Dezvoltarea unei economii locale diversificate și sustenabile

- Încurajarea gospodăriilor și antreprenorilor locali să dezvolte activități în agricultură, apicultură, meșteșuguri, turism rural și alte inițiative economice.
- Sprijin pentru deschiderea de mici afaceri (pensiuni, ateliere, produse tradiționale).
- Atragerea de fonduri externe și parteneriate pentru dezvoltarea economică.
- Colaborarea cu diaspora pentru investiții și proiecte comunitare.

3. Consolidarea coeziunii sociale, educaționale și culturale

- Susținerea educației și activităților extracurriculare pentru copii și tineri.
- Dezvoltarea programelor de formare și incluziune pentru adulți.
- Sprijinirea persoanelor vulnerabile și promovarea solidarității comunitare.
- Consolidarea vieții culturale și valorificarea patrimoniului local.

4. Protecția mediului și utilizarea responsabilă a resurselor naturale

- Împădurirea terenurilor degradate și protejarea fondului forestier.
- Gestionarea eficientă a deșeurilor și prevenirea poluării.
- Promovarea unui sat curat și îngrijit prin implicarea cetățenilor.
- Protejarea resurselor de apă și promovarea energiilor regenerabile.

5. Întărirea capacității administrației publice locale și implicarea cetățenilor

- Creșterea capacității instituționale a primăriei pentru a gestiona proiecte și fonduri externe.
- Implicarea cetățenilor în luarea deciziilor prin consultări publice și întâlniri regulate.
- Colaborarea cu Consiliul local, ONG-uri, diaspora și alți parteneri de dezvoltare.
- Promovarea transparenței, digitalizarea serviciilor și buna guvernare.

4.2. Etape de implementare

Implementarea Planului Strategic de Dezvoltare a satului Bolșun se va realiza într-un proces etapizat, care permite o aplicare coerentă a obiectivelor stabilite, adaptarea la resursele disponibile și corelarea acțiunilor cu oportunitățile de finanțare existente.

Procesul de implementare este structurat în următoarele etape:

Etapa I – Aprobarea și operaționalizarea Planului Strategic

Planul Strategic de Dezvoltare va fi supus consultărilor publice, iar ulterior va fi aprobat de Consiliul local. După aprobare, documentul va constitui baza de referință pentru elaborarea planurilor anuale și multianuale de acțiuni ale administrației publice locale.

Etapa II – Implementarea acțiunilor și proiectelor

Realizarea Planului Strategic se va face prin implementarea acțiunilor, activităților și proiectelor prevăzute în Planul de acțiuni. Pentru fiecare acțiune vor fi stabilite termene de realizare, responsabili, parteneri, costuri estimative și surse de finanțare. Implementarea va fi realizată gradual, în funcție de priorități și de capacitatea instituțională și financiară a APL.

Etapa III – Evaluarea periodică și ajustarea implementării

Pe parcursul implementării, vor fi analizate periodic rezultatele obținute, iar în cazul identificării unor abateri sau constrângeri, Planul de acțiuni va putea fi ajustat, fără a afecta obiectivele strategice generale ale dezvoltării satului.

4.3 Actorii implicați în implementare

Implementarea Planului Strategic de Dezvoltare a satului Bolțun pentru perioada 2026–2030 presupune implicarea coordonată a mai multor actori locali, regionali și externi, fiecare având roluri și responsabilități bine definite.

Administrația Publică Locală reprezintă principalul coordonator al procesului de implementare. Primarul, Primăria și Consiliul Local asigură planificarea, coordonarea, aprobarea deciziilor, atragerea resurselor financiare și monitorizarea realizării obiectivelor strategice.

Instituțiile publice locale (gimnaziul, grădinița, biblioteca, căminul cultural) contribuie la implementarea acțiunilor din domeniul educațional, cultural, social și comunitar.

Societatea civilă, în special organizația obștească locală **AO „Băștinașii din Bolțun”**, are un rol important în mobilizarea comunității, atragerea diasporei, implementarea proiectelor sociale și culturale, precum și în consolidarea parteneriatelor locale și externe.

Comunitatea locală (cetățenii satului, grupurile informale, voluntarii) participă activ la consultări publice, activități comunitare, inițiative de salubritate, protecție a mediului și dezvoltare locală.

Agenții economici locali contribuie prin investiții, crearea locurilor de muncă, parteneriate public-private și susținerea inițiativelor economice locale.

Diaspora satului Bolțun reprezintă un actor strategic în susținerea dezvoltării locale prin implicare în proiecte comunitare, transfer de experiență, inițiative investiționale și promovarea localității peste hotare.

Partenerii externi (Consiliul Raional Nisporeni, instituțiile guvernamentale, donatorii externi, organizațiile internaționale) oferă suport financiar, tehnic și consultativ pentru implementarea proiectelor incluse în Planul Strategic.

4.4. Riscuri de implementare și măsuri de prevenire și diminuare

Realizarea cu succes a acțiunilor propuse în Planul Strategic de Dezvoltare Socio-Economică a satului Bolțun, raionul Nisporeni, poate fi influențată de existența unor riscuri și impedimente care pot afecta procesul de implementare. Identificarea și evaluarea acestor

riscuri reprezintă o etapă importantă în asigurarea unei implementări eficiente și durabile a Planului Strategic.

Riscurile și impedimentele aferente implementării Planului Strategic de Dezvoltare pot fi divizate în două categorii principale:

- **riscuri interne**, care țin de capacitatea instituțională, resursele locale și nivelul de implicare a actorilor comunitari;
- **riscuri externe**, determinate de factori politico-juridici, economici și de relaționare cu partenerii externi, care nu pot fi controlate direct de administrația publică locală, dar pot fi anticipate și gestionate prin măsuri adecvate.

4.4.1. Riscuri de implementare interne și măsuri de aplanare

Domeniul	Riscuri identificate	Măsuri de prevenire și diminuare
Managementul implementării Planului Strategic	• Posibile confruntări de interese în procesul de implementare a Planului Strategic. • Experiență insuficientă în elaborarea, promovarea și gestionarea proiectelor de dezvoltare. • Prevalarea intereselor personale în detrimentul interesului comunitar. • Resurse financiare locale limitate. • Capacitate redusă de atragere a investițiilor și finanțărilor externe.	• Asigurarea transparenței decizionale prin consultări publice și informarea constantă a comunității. • Consolidarea capacităților instituționale ale APL prin instruirii și colaborare cu experți externi. • Stabilirea clară a responsabilităților și mecanismelor de monitorizare a implementării Planului Strategic. • Diversificarea surselor de finanțare prin accesarea fondurilor externe și dezvoltarea parteneriatelor. • Implicarea Consiliului Local și a societății civile în procesul de supraveghere a implementării.
Parteneriat și implicare comunitară	• Colaborare insuficientă între APL, mediul de afaceri și comunitate. • Indiferența sau neimplicarea unei părți a populației în susținerea inițiativelor locale. • Capacitate redusă și experiență limitată a organizațiilor societății civile. • Neimplicarea partenerilor externi, inclusiv a diasporei.	• Dezvoltarea parteneriatelor locale și regionale prin acorduri de colaborare. • Implicarea activă a AO „Băștinașii din Bolțun” în mobilizarea comunității și a diasporei. • Organizarea de evenimente comunitare și consultări publice periodice. • Promovarea voluntariatului și a inițiativelor civice, în special în rândul tinerilor. • Crearea unor mecanisme de comunicare constantă cu diaspora și partenerii externi.

Dezvoltare economică	• Interes scăzut al mediului de afaceri pentru investiții locale. • Dependența sectorului agricol de condițiile climaterice. • Capacitate financiară redusă a APL și a agenților economici. • Nivel scăzut de colectare a impozitelor locale. • Putere de cumpărare redusă a populației.	• Promovarea antreprenoriatului local și a inițiativelor economice alternative (turism rural, meșteșuguri). • Atragerea investițiilor prin proiecte comune cu diaspora și parteneri externi. • Sprijinirea agricultorilor prin acces la programe de finanțare și instruire. • Îmbunătățirea administrării fiscale locale. • Diversificarea activităților economice pentru reducerea dependenței de agricultură.
Social	• Resurse financiare limitate pentru asistență socială. • Degradarea condițiilor de trai. • Emigrarea forței de muncă active. • Îmbătrânirea populației. • Implicare comunitară redusă în modernizarea infrastructurii sociale.	• Dezvoltarea proiectelor sociale cu finanțare externă. • Implicarea diasporei în susținerea inițiativelor sociale. • Modernizarea infrastructurii educaționale și culturale pentru creșterea atractivității localității. • Promovarea solidarității comunitare și a voluntariatului. • Susținerea programelor dedicate vârstnicilor și grupurilor vulnerabile.
Mediu și ecologie	• Lipsa conștientizării impactului apei poluate asupra sănătății. • Lipsa operatorilor sau interesului pentru prestarea serviciilor de salubritate.	• Campanii de informare și educație ecologică pentru populație. • Monitorizarea calității apei din fântâni și informarea publică a cetățenilor. • Integrarea localității în sistemul regional de management al deșeurilor. • Stimularea implicării agenților economici și a populației în menținerea curățeniei.

4.4.1. Riscuri de implementare externe și măsuri de aplanare

Domeniul	Riscuri identificate	Măsuri de prevenire și diminuare
Cadrul politico-juridic	• Instabilitatea politică la nivel național, care poate afecta continuitatea politicilor publice și a programelor de finanțare. • Contradicții, modificări frecvente și inconsecvență în cadrul legislativ și normativ.	• Asigurarea flexibilității Planului Strategic și adaptarea periodică a planului de acțiuni la modificările legislative. • Monitorizarea permanentă a cadrului normativ relevant pentru APL. • Colaborarea cu autoritățile raionale, asociațiile APL și structurile de suport instituțional pentru clarificarea și aplicarea legislației. • Corelarea proiectelor locale cu documentele de politici naționale și regionale în vigoare.

Relațiile cu partenerii externi (autorități și finanțatori)	• Nivel redus de colaborare sau comunicare cu autoritățile publice raionale și centrale. • Reducerea volumului transferurilor financiare de la bugetul raional sau național.	• Consolidarea dialogului instituțional cu Consiliul Raional și autoritățile centrale. • Participarea activă a APL la ședințe, grupuri de lucru și consultări organizate la nivel raional și național. • Diversificarea surselor de finanțare prin accesarea fondurilor externe și a programelor cu finanțare nerambursabilă. • Implicarea diasporei și a organizațiilor comunitare în cofinanțarea proiectelor locale.
Starea economiei și contextul macroeconomic	• Potențial investițional redus la nivel local și regional. • Acces limitat la piețele de desfacere externe pentru produsele locale. • Infrastructură de afaceri insuficient dezvoltată. • Factori macroeconomici externi (risc de țară, crize economice, fluctuații financiare).	• Promovarea avantajelor locale și a oportunităților de investiții prin parteneriate cu diaspora și mediul de afaceri. • Susținerea inițiativelor economice locale și a diversificării activităților economice. • Dezvoltarea cooperării între producători locali pentru creșterea capacității de acces pe piețe. • Accesarea programelor naționale și internaționale de sprijin pentru IMM-uri și dezvoltare rurală. • Corelarea proiectelor locale cu prioritățile programelor de finanțare externe pentru reducerea impactului riscurilor macroeconomice.

5. MONITORIZAREA PLANULUI STRATEGIC

5.1. Scopul monitorizării

Procesul de monitorizare și evaluare a Planului Strategic de Dezvoltare Socio-Economică a satului Bolșun, raionul Nisporeni are drept scop urmărirea modului de realizare a obiectivelor strategice și specifice stabilite, identificarea eventualelor dificultăți apărute în implementare, precum și ajustarea măsurilor propuse, în funcție de necesitățile reale ale comunității.

Monitorizarea se va realiza prin intermediul indicatorilor de implementare stabiliți pentru fiecare obiectiv și acțiune, precum și prin raportarea periodică a rezultatelor obținute.

5.2. Structuri responsabile de monitorizare

Monitorizarea și evaluarea implementării Planului Strategic vor fi realizate de către **autoritățile publice locale**, după cum urmează:

◆ Primăria satului Bolșun

Primăria va avea rolul principal în procesul de monitorizare curentă, prin:

- colectarea informațiilor privind realizarea acțiunilor din Planul de acțiuni;
- urmărirea respectării termenelor de implementare;

- coordonarea actorilor implicați în realizarea proiectelor;
- elaborarea rapoartelor de progres.

◆ **Consiliul Local Bolțun**

Consiliul Local va exercita funcția de **supraveghere și evaluare**, având următoarele atribuții:

- examinarea rapoartelor de implementare prezentate de Primărie;
- evaluarea gradului de realizare a obiectivelor strategice;
- formularea de recomandări pentru îmbunătățirea implementării;
- asigurarea transparenței și informarea comunității privind progresul realizării Planului Strategic.

5.3. Implicarea comunității și asigurarea transparenței

În scopul asigurării transparenței și participării comunității, autoritățile publice locale vor informa periodic populația despre stadiul implementării Planului Strategic, prin:

- ședințe publice ale Consiliului Local;
- consultări publice la inițierea proiectelor importante;
- afișarea informațiilor relevante la sediul Primăriei și pe canalele de comunicare disponibile.

Opiniile și sugestiile locuitorilor vor fi luate în considerare în procesul de ajustare a Planului de acțiuni, în funcție de resursele disponibile.

5.4. Raportare și revizuire

Monitorizarea implementării Planului Strategic se va realiza:

- periodic, prin rapoarte anuale de progres;
- ori de câte ori este necesar, în cazul apariției unor riscuri sau schimbări semnificative.

În procesul de monitorizare și evaluare a implementării Planului Strategic vor fi urmăriți, după caz, și indicatori privind buna guvernare, egalitatea de șanse și incluziunea socială, inclusiv:

- ponderea femeilor și bărbaților participanți la consultările publice organizate de administrația publică locală;
- numărul activităților și inițiativelor locale dedicate promovării egalității de șanse și incluziunii sociale;
- numărul funcționarilor publici și al personalului din cadrul APL care au participat la programe de instruire în domeniul guvernării sensibile la gen;
- numărul proiectelor și politicilor locale care integrează principiile egalității de șanse și ale guvernării sensibile la gen;
- gradul de reprezentare echilibrată a femeilor și bărbaților în grupurile de lucru și comisiile consultative constituite de APL;
- numărul consultărilor publice la care au participat reprezentanți ai grupurilor vulnerabile.

În cazul identificării unor devieri de la obiectivele stabilite, Consiliul Local, la propunerea Primăriei, poate decide revizuirea sau actualizarea Planului de acțiuni, cu respectarea procedurilor legale.

6. PLANUL DE ACȚIUNI

6.1. Considerații generale

Planul de acțiuni reprezintă instrumentul principal de implementare a Planului Strategic de Dezvoltare Socio-Economică a satului Bolțun, raionul Nisporeni și are rolul de a transpune obiectivele strategice în acțiuni concrete, realizabile într-un termen determinat.

Planul de acțiuni include un set de măsuri și proiecte structurate pe fiecare obiectiv strategic, indicând perioada de implementare, responsabilii, costurile estimative și sursele potențiale de finanțare. Prin intermediul acestuia, autoritatea publică locală poate planifica, coordona și monitoriza dezvoltarea locală într-un mod coerent și transparent.

Planul de acțiuni va fi revizuit periodic, în funcție de:

- evoluțiile economice și sociale la nivel național, regional și local;
- resursele financiare disponibile;
- oportunitățile de finanțare apărute;
- necesitățile reale ale comunității și opiniile locuitorilor satului Bolțun.

Revizuirea periodică a Planului de acțiuni permite ajustarea priorităților și creșterea eficienței utilizării resurselor, reducând riscurile de planificare pe termen lung într-un context economic și social în continuă schimbare.

Planul de acțiuni a fost elaborat în baza analizei situației existente a satului Bolțun și a obiectivelor strategice stabilite în cadrul procesului de planificare strategică, având ca scop îmbunătățirea calității vieții locuitorilor și asigurarea unei dezvoltări durabile a comunității.

Implementarea Planului de acțiuni va permite evaluarea continuă a progresului realizat prin indicatori de monitorizare, oferind autorităților publice locale posibilitatea de a interveni operativ atunci când apar dificultăți sau oportunități noi de dezvoltare.

Obiectiv strategic 1. Creșterea calității vieții prin infrastructură și servicii publice moderne

Obiective specifice	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost total, lei	Sursa potențială de finansare	Responsabil
1. Modernizarea și întreținerea drumurilor locale și a căilor de acces spre gospodăria.	1.1. Lucrări de modernizare a drumurilor: Str. Crizantemelor; Str. Primăverii; Str. Independenței;	2026	Se identifică	BL, BR, BS Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
	1.2. Modernizarea drumului G93 Bolțun-Cornești (5km)	2027	Se identifică	BL, BR, BS Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
	1.3. Reabilitarea drumurilor adiacente: Str. Sălcioara; Str. Podișului; Str. Memoriei	2026-2030	Se identifică	BL, BR, BS Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
	1.4. Întreținerea drumurilor locale (profilarea drumurilor cu autogrederul) și întreținerea canalelor de scurgere a apelor pluviale	2026-2030	Se identifică	BL, BR, Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
	1.5. Extinderea și modernizarea iluminatului stradal pe întreg teritoriul satului.	2026-2030	Se identifică	BL, BR, BS Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
	1.6. Amenajarea trotuarelor de-a lungul drumului central din sat.	2026-2030	Se identifică	BL, BR, BS Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
	1.7. Întreținerea și reabilitarea podurilor și podețelor de importanță publică locală.	2026-2030	Se identifică	BL, BR, BS Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
	1.8. Instalarea indicatoarelor stradale cu denumiri de strazi si numere de casa.	2026-2027	Se identifică	BL, SE	Grup de inițiativă, primar

2. Extinderea și modernizarea rețelelor de utilități publice (apă, canalizare, gaz, iluminat public).	1.9. Extinderea rețelei de apeduct pe străzile neacoperite / parțial acoperite din sat	2026-2030	Se identifică	BL, SE, BS	Primar, CL, administrator ÎM
	1.10. Identificarea soluțiilor tehnice pentru asigurarea continuității furnizării apei în perioadele caniculare..	2026-2027			Primar, CL administrator ÎM
	1.11. Reducerea pierderilor de apă prin lucrări de reparație și optimizare a rețelei.	2026-2027	Se identifică	ÎM, BL	Primar, CL administrator ÎM
	1.12. Colaborarea cu operatorul regional pentru optimizarea debitului și presiunii apei.	2026-2027		ÎM	Primar, CL, administrator ÎM
	1.13. Construcția sistemului de canalizare a localității dotat cu sistem modern de stație de epurare.	2027-2030	Se identifică	BS, BL, SE	Primar, CL
	1.14. Conectarea instituțiilor publice la rețelele de apeduct și canalizare	2028	Se identifică	BL, SE	Primar, administrația IP
	1.15. Amenajarea și întreținerea fântânilor publice din localitate în conformitate cu normativele în vigoare	2026-2030	Se identifică	BL, SE	Primar, AO
	1.16. Extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale în s. Bolțun	2027	Se identifică	BS, SE	

3. Îmbunătățirea sistemului local de salubritate și integrarea în sistemul regional de gestionare a deșeurilor	1.17. Evaluarea eficienței actualului sistem de colectare a deșeurilor (costuri, frecvență, grad de acoperire) și reorganizarea serviciului de colectare.	2026-2030	Se identifică		Primar, administrator ÎM
	1.18. Introducerea colectării selective (etapizat)	2026-2030	Se identifică	BL, BS, SE	Primar, administrator ÎM
	1.19. Integrarea în sistemul regional de management al deșeurilor.	2026-2030			Primar, CL
	1.20. Identificarea soluțiilor pentru închiderea și ecologizarea gunoiștii existente.	2026-2030			Primar, CL
	1.21. Campanii de educație ecologică și acțiuni de salubritate.	2026-2030	Se identifică		Primar, CL, instituțiile de învățământ

4. Crearea unor spații publice sigure și atractive (parcuri, terenuri de joacă, zone de recreere).	1.22. Amenajarea parcului din centru.	2027	Se identifică	BL, BS, SE	Primar, CL, AO
	1.23. Amenajarea parcului de la „Iutărie”	2027	Se identifică	BL, BS, SE	Primar, CL, AO
	1.24. Amenajarea scuarului din fața Centrului cultural	2026	Se identifică	BL, BS, SE	Primar, CL, AO
	1.25. Instalarea mobilierului urban (bănci, iluminat, coșuri de gunoi)	2026-2027	Se identifică	BL, BS, SE	Primar, CL, AO
	1.26. Amenajarea terenurilor de joacă pentru copii	2026-2030	Se identifică	BL, BS, SE	Primar, CL, AO
	1.27. Amenajarea spațiilor publice ca zone intergeneraționale de recreere și socializare.	2026-2030	Se identifică	BL, BS, SE	Primar, CL, AO
	1.28. Modernizarea stadionului și transformarea acestuia într-un complex multifuncțional comunitar. - reabilitarea mini-stadionului de fotbal.	2026-2030	Se identifică	BL, BS, SE	Primar, CL, AO
	1.29. Siguranța spațiilor publice: - instalarea iluminatului public în zonele de recreere; - montarea camerelor de supraveghere în spațiile publice aglomerate; - amenajarea acceselor sigure pentru copii și persoane vârstnice.	2026-2030	Se identifică	BL, BS, SE	Primar, CL, AO

5. Asigurarea accesului la servicii publice de calitate (primărie, poștă, grădiniță, școală).	1.30. Lucrări de întreținere și reparație a clădirilor publice și asigurarea condițiilor de siguranță și funcționalitate.	2026-2030	Se identifică	BL, BS, SE	Primar, CL, AO
	1.31. Îmbunătățirea condițiilor de igienă și sănătate în instituțiile de învățământ prin construirea blocului sanitar la gimnaziu.	2026	Se identifică	BS, SE	Primar, CL, AO
	1.32. Reabilitarea capitală a gardului IP Gimnaziul Bolțun.	2027	Se identifică	BL, BS, SE	Primar, CL, AO
	1.33. Organizarea și eficientizarea sistemului de administrare a cimitirului din satul Bolțun: - elaborarea și aprobarea Regulamentului de administrare; - desemnarea unei persoane responsabile; - instituirea evidenței locurilor de înhumare; - amenajarea căilor de acces; - delimitarea și organizarea parcelelor;	2026-2030	Se identifică	BL, SE	Primar, CL, AO

Obiectiv strategic 2. Dezvoltarea unei economii locale diversificate și sustenabile

Obiective specifice	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost total, lei	Sursa potențială de finansare	Responsabil
1. Încurajarea gospodăriilor și antreprenorilor locali să dezvolte activități în agricultură, apicultură, meșteșuguri, turism rural și alte inițiative economice.	2.1. Organizarea sesiunilor de informare privind programele de finanțare pentru agricultură și IMM-uri (întreprinderi mici și mijlocii)	2026-2030			Primar, CL
	2.2. Facilitarea participării antreprenorilor la instruiți și programe de dezvoltare antreprenorială.	2026-2030			Primar, CL
	2.3. Promovarea cooperării între agricultori și apicultori.	2026-2030			Primar, CL
	2.4. Organizarea târgurilor locale de produse agricole și meșteșugărești.	2026-2030	Se identifică	BL, BS, SE	Primar, CL, AO
	2.5. Promovarea produselor locale în cadrul evenimentelor culturale ale satului.	2026-2030	Se identifică	BL, BS, SE	Primar, CL, AO
	2.6. Susținerea inițiativelor de turism rural și experiențe tradiționale: - inventarierea și valorificarea potențialului turistic local; - elaborarea unei strategii locale de dezvoltare a turismului rural.	2026-2030	Se identifică	BL, BS, SE	Primar, CL, AO

2. Sprijin pentru deschiderea de mici afaceri (pensiuni, ateliere, produse tradiționale).	2.7. Sprijin pentru lansarea de afaceri noi prin: - acordarea suportului consultativ pentru înregistrarea noilor întreprinderi; - facilitarea accesului la programe de finanțare (ODA, IFAD, etc.)	2026-2030			Primar, CL
	2.8. Dezvoltarea turismului rural prin: - susținerea inițiativelor de pensiuni rurale; - crearea unui pachet local de promovare turistică; - integrarea evenimentelor culturale în oferta turistică.	2026-2030	Se identifică	BL, BS, SE	Primar, CL, AO
	2.9. Procesare și valoare adăugată: - susținerea inițiativelor de procesare a fructelor și produselor agricole; - încurajarea deschiderii atelierelor de producere (miere ambalată, dulceață, produse tradiționale)	2026-2030			Primar, CL, AO
	2.10. Promovare și investiții: - crearea unui profil investițional al satului Bolțun; - promovarea oportunităților economice prin diaspora; - organizarea întâlnirilor cu potențiali investitori.	2026-2030	Se identifică	BL, BS, SE	Primar, CL, AO

3. Atragerea de fonduri externe și parteneriate pentru dezvoltarea economică.	2.11. Dezvoltarea infrastructurii economice locale prin identificarea și valorificarea terenurilor și construcțiilor cu potențial investițional: - identificarea terenurilor și construcțiilor cu potențial pentru dezvoltarea zonelor economice; - elaborarea studiilor de fezabilitate pentru dezvoltarea infrastructurii economice (cu suport ODA sau al altor parteneri); - clarificarea regimului juridic al terenurilor și obiectivelor identificate - identificarea surselor de finanțare pentru dezvoltarea și adaptarea infrastructurii economice; - promovarea oportunităților investiționale ale localității către potențiali investitori.	2026-2030	Se identifică	BL, BS, SE	Primar, CL, AO
	2.12. Accesarea programelor naționale și externe: - aplicarea la programe de finanțare pentru dezvoltare economică (ODA, IFAD, programe UE etc.); - elaborarea proiectelor de dezvoltare economică locală.	2026-2030	Se identifică	BL, BS, SE	Primar, CL, AO

	2.13. Parteneriate economice: - dezvoltarea parteneriatelor cu diaspora pentru investiții locale; - colaborarea cu Consiliul Raional și autoritățile centrale - identificarea; - partenerilor privați interesați de investiții în localitate; - crearea unui traseu turistic cu satele vecine	2026-2030	Se identifică	BL, BS, SE	Primar, CL, AO
	2.14. Promovare investițională: - elaborarea profilului investițional al satului Bolșun; - promovarea oportunităților economice prin platforme online și evenimente; - organizarea întâlnirilor cu potențiali investitori.	2026-2030	Se identifică	BL, BS, SE	Primar, CL, AO

4. Colaborarea cu diaspora pentru investiții și proiecte comunitare	2.15. Crearea unui mecanism oficial de comunicare: - instituirea unui registru actualizat al băștinașilor din diaspora; - crearea unui grup oficial de comunicare (platformă online / newsletter); - organizarea consultărilor anuale cu diaspora privind prioritățile de dezvoltare.	2026-2027			Primar, AO
	2.16. Consolidarea parteneriatului APL – AO „Băștinașii din Bolțun”: - elaborarea unui plan anual comun de activități; - dezvoltarea proiectelor comune APL–AO; - implicarea AO în identificarea oportunităților de finanțare externe.	2026-2030			Primar, AO
	2.17. Stimularea investițiilor diasporei: - identificarea oportunităților investiționale pentru membrii diasporei - promovarea; terenurilor și activelor cu potențial economic; - facilitarea procedurilor administrative pentru inițiativele investiționale ale diasporei.	2026-2030			Primar, AO

	2.18. Proiecte comunitare susținute de diaspora: - implementarea proiectelor comunitare prin cofinanțare APL–diaspora; - organizarea Zilei Băștinașilor ca platformă de mobilizare pentru dezvoltare; - crearea unui fond comunitar pentru proiecte mici susținute de diaspora.	2026-2030			Primar, AO
	2.19. Implicarea diasporei în educație și mentorat: - invitarea specialiștilor din diaspora la evenimente locale; - organizarea sesiunilor online de mentorat pentru tineri; - promovarea exemplelor de succes din diaspora.	2026-2030			Primar, AO

Obiectiv strategic 3. Consolidarea coeziunii sociale, educaționale și culturale

1. Susținerea educației și activităților extracurriculare pentru copii și tineri.	3.1. Activități extracurriculare: - organizarea cercurilor tematice (arte, dans, teatru, sport, IT); - susținerea cluburilor de lectură și activităților în cadrul bibliotecii; - organizarea competițiilor sportive locale pentru copii și tineri.	2026-2030			APL, AO
	3.2. Dezvoltarea competențelor moderne: - organizarea cursurilor de competențe digitale pentru elevi; - organizarea cursurilor de limbi străine (în măsura posibilităților); - invitarea specialiștilor din diaspora pentru sesiuni de mentorat.	2026-2030			APL, AO
	3.3. Susținerea performanței și implicării civice: - acordarea diplomelor și stimulentei pentru elevii performanți; - implicarea tinerilor în activități de voluntariat comunitar; - organizarea atelierelor privind orientarea profesională.	2026-2030			APL, AO
	3.4. Crearea unui cadru atractiv pentru tineri: - organizarea activităților de vară (tabere locale, ateliere tematice); - amenajarea spațiilor destinate tinerilor în cadrul infrastructurii existente.	2026-2030			APL, AO

2. Dezvoltarea programelor de formare și incluziune pentru adulți.	3.5. Dezvoltarea programelor de formare și implicare comunitară pentru adulți: - organizarea întâlnirilor informative pentru cetățeni; - ateliere tematice (sănătate, educație financiară de bază, viață comunitară); - implicarea adulților în inițiative comunitare și voluntariat.	2026-2030			APL, AO
	3.6. Educație pentru viața comunitară: - organizarea sesiunilor informative privind drepturile și obligațiile cetățenilor; - ateliere privind educația financiară și gestionarea bugetului familial; - activități de informare privind sănătatea și prevenția.	2026-2030			APL, AO
	3.7. Sprijin pentru integrare economică: - sesiuni informative privind oportunitățile de formare profesională; - facilitarea participării adulților la programe regionale de instruire.	2026-2030			APL, AO
	3.8. Implicare comunitară: - organizarea întâlnirilor tematice pentru schimb de experiență; - implicarea cetățenilor în activități de voluntariat și inițiative comunitare.	2026-2030			APL, AO

3. Sprijinirea persoanelor vulnerabile și promovarea solidarității comunitare.	3.9. Identificare și evidență: - actualizarea periodică a listei persoanelor vulnerabile (vârstnici singuri, persoane cu dizabilități, familii în dificultate); - colaborarea cu asistentul social și instituțiile locale pentru monitorizare.	2026-2030			APL, asistent social, OMF
	3.10. Sprijin comunitar: - organizarea acțiunilor de solidaritate (Sărbători, ajutoare simbolice, vizite la domiciliu); - implicarea voluntarilor și tinerilor în sprijinirea persoanelor vârstnice.	2026-2030			APL, asistent social, OMF
	3.11. Acces la servicii: - facilitarea accesului persoanelor vulnerabile la servicii medicale și sociale; - informarea privind drepturile și prestațiile sociale.	2026-2030			APL, asistent social, OMF
	3.12. Îmbunătățirea condițiilor de trai (în măsura posibilităților): - identificarea proiectelor pentru reparații minore la locuințele persoanelor vulnerabile; - colaborarea cu ONG-uri și diaspora pentru sprijin punctual.	2026-2030			APL, asistent social, OMF

4. Consolidarea vieții culturale și valorificarea patrimoniului local.	3.13. Revitalizarea activității culturale: - diversificarea activităților desfășurate în cadrul Căminului cultural; - susținerea colectivului etno-folcloric existent; - identificarea și atragerea unui specialist tânăr în domeniul cultural; - inițierea demersurilor pentru valorificarea patrimoniului local prin crearea unui spațiu muzeal.	2026-2030			APL, director Centru Cultural, AO
	3.14. Organizarea și diversificarea evenimentelor culturale tradiționale și tematice ale satului: - organizarea sărbătorilor tradiționale; - susținerea șezătorilor și activităților folclorice; - organizarea evenimentelor dedicate copiilor și activităților sportive; - promovarea tradițiilor locale prin implicarea colectivului etno-folcloric.	2026-2030			APL, director Centru Cultural, AO

3.15. Modernizarea și dotarea Centrului cultural pentru desfășurarea activităților artistice și comunitare: - <i>reparația sălii pentru festivități;</i> - <i>dotarea cu echipamente audio (boxe, microfoane etc.)</i> - <i>procurarea;</i> <i>costumelor naționale pentru colectivul etno-folcloric;</i> - <i>îmbunătățirea condițiilor tehnice pentru organizarea evenimentelor;</i> - <i>conectarea la apeduct și canalizare.</i>	2026-2030			APL, director Centru Cultural, AO
3.16. Promovarea patrimoniului cultural: - <i>susținerea colectivului etno-folcloric;</i> - <i>organizarea evenimentelor tradiționale;</i> - <i>participarea la festivaluri raionale și naționale.</i>	2026-2030			APL, director Centru Cultural, AO
3.17. Promovarea patrimoniului local: - <i>valorificarea Bisericii monument și a monumentelor istorice;</i> - <i>promovarea tradițiilor și meșteșugurilor locale;</i> - <i>realizarea materialelor de promovare a identității satului.</i>	2026-2030			APL, director Centru Cultural, AO

	3.18. Implicarea tinerilor în viața culturală: - organizarea activităților culturale pentru tineri; - încurajarea voluntariatului cultural; - colaborarea cu școala și grădinița în organizarea evenimentelor.	2026-2030			APL, director Centru Cultural, AO
	3.19. Asigurarea bibliotecii cu tehnică de calcul și suplinirea fondului de carte.	2026-2030	Se identifică	BL, BS, SE	APL, bibliotecar
	3.20. Schimbarea mobilierului bibliotecii	2026-2030	Se identifică	BL, BS, SE	APL, bibliotecar
5. Promovarea participării egale a femeilor și bărbaților în viața comunității	3.21. Organizarea campaniilor de informare privind egalitatea de șanse.	2026-2030	Se identifică		APL, director Centru Cultural, bibliotecar, AO
	3.22. Încurajarea participării femeilor în procesele consultative și decizionale.	2026-2030			
	3.23. Promovarea modelelor locale de leadership feminin.	2026-2030			
	3.24. Colaborarea cu organizațiile societății civile în domeniul incluziunii sociale.	2026-2030	Se identifică		

Obiectiv strategic 4. Protecția mediului și utilizarea responsabilă a resurselor naturale

1. Împădurirea terenurilor degradate și protejarea fondului forestier	4.1. Continuarea procesului de împădurire a terenurilor degradate în colaborare cu autoritățile silvice.	2026-2030			
	4.2. Monitorizarea și protejarea suprafețelor împădurite.	2026-2030			
	4.3. Prevenirea tăierilor ilicite prin colaborare cu instituțiile competente.	2026-2030			

	4.4. Identificarea terenurilor suplimentare pretabile pentru împădurire.	2026-2030			
	4.5. Informarea populației privind rolul pădurilor în prevenirea eroziunii și alunecărilor de teren.	2026-2030			

2. Gestionarea eficientă a deșeurilor și prevenirea poluării	4.6. Monitorizarea și prevenirea apariției gunoștilor stihionice.	2026-2030			
	4.7. Aplicarea măsurilor de protecție a solului și apelor împotriva poluării.	2026-2030			
	4.8. Sprijinirea implementării sistemului regional de management al deșeurilor.	2026-2030			
3. Promovarea unui sat curat și îngrijit prin implicarea cetățenilor	4.9. Organizarea anuală a campaniilor de salubritate: - organizarea campaniilor de stimulare a responsabilității civice (cea mai curată stradă/casă/fântână).	2026-2030			
	4.10. Implicarea instituțiilor de învățământ în acțiuni ecologice.	2026-2030			
	4.11. Amenajarea și întreținerea spațiilor verzi din localitate.	2026-2030			
	4.12. Plantarea arborilor și arbuștilor în zonele publice.	2026-2030			
	4.13. Promovarea responsabilității civice privind protecția mediului.	2026-2030			

4. Protejarea resurselor de apă și promovarea energiilor regenerabile	4.14. Identificarea soluțiilor pentru reabilitarea râulețului Lăpușnița.	2026-2030			
	4.15. Evaluarea și valorificarea iazurilor existente.	2026-2030			
	4.16. Reabilitarea fântânițelor tradiționale și amenajarea adăpătorilor pentru animale.	2026-2030			
	4.17. Prevenirea poluării surselor de apă.	2026-2030			
	4.18. Promovarea eficienței energetice în clădirile publice: - <i>evaluarea consumului energetic al clădirilor publice;</i> - <i>reabilitarea termică a clădirilor publice, în măsura posibilităților;</i> - <i>monitorizarea și optimizarea consumului energetic.</i>	2026-2030			
	4.19. Dezvoltarea utilizării energiilor regenerabile: - <i>instalarea etapizată a panourilor fotovoltaice pe clădirile publice;</i> - <i>identificarea surselor de finanțare pentru proiecte de energie regenerabilă;</i> - <i>promovarea utilizării surselor alternative de energie la nivel local.</i>	2026-2030			

Obiectiv strategic 5. Întărirea capacității administrației publice locale și implicarea cetățenilor

1. Creșterea capacității instituționale a primăriei pentru gestionarea proiectelor	5.1. Participarea angajaților APL la instruire și programe de perfecționare.	2026-2030			
	5.2. Elaborarea și depunerea proiectelor pentru finanțări naționale și externe.	2026-2030			
	5.3. Îmbunătățirea procesului de planificare bugetară multianuală.	2026-2030			
	5.4. Consolidarea colaborării cu specialiști externi (experți, proiectanți, consultanți).	2026-2030			
	5.5. Consolidarea capacităților instituționale ale administrației publice locale pentru implementarea principiilor guvernării sensibile la gen: - <i>participarea angajaților APL la programe de instruire în domeniul egalității de șanse și guvernării sensibile la gen;</i> - <i>integrarea perspectivei de gen în elaborarea politicilor, proiectelor și programelor locale;</i> - <i>aplicarea instrumentelor de analiză a nevoilor diferitelor grupuri de beneficiari în procesul de planificare.</i>	2026-2030			

2. Implicarea cetățenilor în procesul decizional	5.6. Organizarea consultărilor publice pentru proiectele majore.	2026-2030			
	5.7. Organizarea întâlnirilor periodice cu cetățenii.	2026-2030			
	5.8. Publicarea informațiilor privind proiectele și bugetul local.	2026-2030			
	5.9. Încurajarea inițiativelor civice și a voluntariatului.	2026-2030			
	5.10. Asigurarea participării echitabile a cetățenilor la procesul decizional: - consultarea echilibrată a femeilor și bărbaților; - facilitarea participării tinerilor și persoanelor vulnerabile; - adaptarea modalităților de consultare pentru accesibilitate sporită.	2026-2030			
3. Consolidarea parteneriatelor locale și externe	5.11. Dezvoltarea parteneriatelor cu ONG-uri și asociații locale.	2026-2030			
	5.12. Consolidarea colaborării cu AO „Băstinașii din Bolțun”.	2026-2030			
	5.13. Colaborarea cu autoritățile raionale și centrale.	2026-2030			
	5.14. Identificarea și dezvoltarea parteneriatelor externe.	2026-2030			
4. Promovarea transparenței și bunei guvernări	5.15. Publicarea periodică a informațiilor privind activitatea APL.	2026-2030			
	5.16. Digitalizarea treptată a serviciilor administrative.	2026-2030			
	5.17. Îmbunătățirea comunicării online cu cetățenii.	2026-2030			

	5.18. Respectarea principiilor de transparență și legalitate în procesul decizional.	2026-2030			
--	--	-----------	--	--	--

IMPACTUL IMPLEMENTĂRII PLANULUI STRATEGIC DE DEZVOLTARE A SATULUI BOLȚUN (2026–2030)

Implementarea Planului Strategic va genera schimbări vizibile și durabile în viața comunității, contribuind la creșterea calității vieții, consolidarea economiei locale și protejarea mediului.

Infrastructură și servicii publice

Modernizarea drumurilor locale, dezvoltarea rețelilor de utilități și amenajarea spațiilor publice vor îmbunătăți mobilitatea, siguranța și confortul locuitorilor.

Accesul la servicii publice de calitate (educație, cultură, sănătate, administrație) va fi consolidat prin reabilitarea și modernizarea clădirilor publice și prin investiții în infrastructura comunitară.

Satul va deveni mai bine organizat, mai funcțional și mai atractiv pentru locuitori și investitori.

Dezvoltare economică

Prin sprijinirea inițiativelor locale, valorificarea potențialului turistic și dezvoltarea infrastructurii economice, se vor crea premise pentru apariția unor noi activități economice și locuri de muncă.

Colaborarea cu diaspora, parteneriatele și accesarea fondurilor externe vor contribui la diversificarea economiei locale și la creșterea veniturilor comunității.

Social, educațional și cultural

Investițiile în educație, cultură și activități comunitare vor consolida coeziunea socială și implicarea cetățenilor.

Modernizarea infrastructurii culturale, susținerea tradițiilor și valorificarea patrimoniului local vor întări identitatea satului și vor stimula participarea comunitară.

Sprijinirea persoanelor vulnerabile va contribui la reducerea excluziunii sociale și la creșterea solidarității în comunitate.

Mediu și resurse naturale

Împădurirea terenurilor degradate, reabilitarea resurselor acvatice locale și promovarea eficienței energetice vor contribui la protejarea mediului și la reducerea vulnerabilității la schimbările climatice.

Satul va deveni mai curat, mai verde și mai responsabil în gestionarea resurselor naturale.

Capacitate administrativă și guvernare

Consolidarea capacității instituționale a primăriei și implicarea activă a cetățenilor vor conduce la o administrație mai eficientă, mai transparentă și mai orientată spre rezultate.

Parteneriatele locale și externe vor crește capacitatea satului de a atrage investiții și de a implementa proiecte de dezvoltare.

Implementarea Planului Strategic va contribui la transformarea satului Bolțun într-o comunitate modernă, bine organizată, incluzivă, solidară și orientată spre dezvoltare durabilă, în care locuitorii beneficiază de condiții de trai îmbunătățite, oportunități reale de afirmare și acces echitabil la servicii publice de calitate. Prin promovarea unei administrații publice locale transparente, participative și sensibile la nevoile tuturor cetățenilor, bazată pe principiile egalității de șanse, participării echitabile și colaborării cu societatea civilă, se va consolida coeziunea socială, va crește încrederea cetățenilor în administrația locală și va fi susținută dezvoltarea durabilă a comunității.